LIETUVIŲ DIENOS

LIETUVOS GENERALINIS KONSULAS NEW YORKE VYTAUTAS STAŠINSKAS

LITHUANIAN DAYS

NOVEMBER 1964

1964 METAI, LAPKRIČIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; New Haven, Conn. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • Telefonas NO 4-2910

LAPKRITIS, 1964 Donelaičio m.
Nr. 9 (148) , XV metai

NOVEMBER 1964
Vol. XV, No. 9 (148)

TURINYS / CONTENTS

Lietuvos savanorių kūrėjų žygius minint, K. Uoginius. 3
Lietuvos konsulatas New Yorke. Pokalbis su gen. konsulu V. Stašinsku. 4
Naujas Balfo pirmininkas kun. V. Martinkus. 6
K. V. Gidžiūnas, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas. 7
Janis Veselis, Legenda apie pirmąjį artoją. Vertimas iš latvių kalbos. 10
A. Pumpurs, Lyguo priesaika. Ištrauka iš latvių epo "Lačplėšis". 10
Iš latvių kultūrinės veiklos. 11
Pr. Alšėnas, Kompozitorius ir dirigentas Stasys Gailevičius. 60 metų sukakčiai. 12
Antanas Mončys. Reportažas iš skulptoriaus parodos. ..... -5
KNYGOS IR AUTORIAI. Rašytojai okupuotoje Lietuvoje ant tirpstančios ledo lyties. Paminklai rašytojams okupuotoje Lietuvoje: Cvirkai ir Krėvei. 16
N. Volkas, Canberros Lietuvių Namai. Iiustruotas reportažas iš namų atidarymo. .. 18
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. 19
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Living in Exile. Editorial. 21
The Lithuanian Folk Songs Collection — "The Green Linden." By T. B. 23
The Lithuanian Daina, by Marija Gimbutas. 23
Selected Lithuanian Folk Songs, translations by C. Mills, R. Payne, M. Burns a. o. 23
Lithuanian History in Stamps. Part LXXI. By A. Bernotas. 24
LTHUANIANS MAKE NEWS. 25
Marijos vitražai Angelų Karalienės bažnyčioje Brooklyne. P. Ąžuolo reportažas. 26

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Vytautas Stašinskas, Lithuanian Consul General in New York.

V. Stašinskas was born on Nov. 18, 1906, in Kaunas, Lithuania.

He graduated from the military Academy as a leutenant in 1931, received his degree in law from the Vytautas the Great University in 1934. From 1938 to 1939 he was Lithuania's Charge d'Affaires in Belgium. In March, 1939, he came to the U. S. and became Lithuania's vice-consul at the Lithuanian general consulate in New York.

Participation in various organizations:

1924-1928 — Secretary of the central committee of the Lithuanian Physical Education Assn.

1931-1934 — Member of the law students' fraternity at the Vytautas the Great University.

1945 — Member of the committee of the 100th chapter of the Lith. Relief Fund. At the same time honorary referee of the Brooklyn Lith. sports club. 1952 — Honorary member of the same sports' club.

1950-1953 — represented Lithuania at the Colgate Conference on American Foreign Policy in Hamilton, N. Y.

When Consul General Jonas Budrys died in New York, in September, 1964, Mr. Stašinskas took over his duties.

Address of the Consulate: 41 W. 82nd Street, New York, N. Y. 10024.

Vytautas Stašinskas — Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke.

V. Stašinskas, g. 1906 m. Kaune, baigė Karo mokyklos aspirantų kursus atsargos leitenanto laipsniu 1931 metais. 1934 m. Vyt. Didžiojo universitete gavo teisės mokslų diplomą. 1938-1939 m. buvo Lietuvos Charge d'Affaires a. i. Belgijoje.

1939 m. kovo 15 atvyko į JAV, kur buvo paskirtas vicekonsulu generaliniam Lietuvos konsulate New Yorke. Mirus gen. kons. J. Budriui, V. Stašinskas paskirtas ir patvirtintas generaliniu konsulu.

Studijuodamas V. Stašinskas dalyvavo Stud. Teisininkų dr-joj ir Fraternitas Iuvenum korporacijoj. Buvo Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungos centro valdybos sekretorium (1924-8). JAV-se nuo 1952 Sporto klubo Brooklyne garbės narys, 1945 — garbės teisėjas.

1945 — Balfo 100-jo skyriaus valdybos narys.

Back Cover - Paskutinis

Lituanistikos pamoka. Foto K. Daugėla, Bedford, N. H.
Lituanistic Lesson. Photo by K. Daugėla.

Lietuvos Generalinis Konsulas Vytautas Stašinskas kalba Lietuvių Dienos programoje New York State paviljone 1964 rugs. 20 dieną.

V. Stašinskas, Consul General speaks at New York State pavilion during the Lithuanian program. (More — next pages). Foto P. Wytenus

Lietuvos savanorių-kūrėjų žygius minint

Lietuvos Kariuomenės šventės lapkričio 23 d. proga

Rašo *KALPAS UOGINIUS, Lietuvos savanoris-kūrėjas,* Chicago, Illinois

Praradus valstybinę, tegu ir drauge su Lenkija, nepriklausomybę, lietuvių tautai teko išgyventi 124 metus rusų carinėje priespaudoje. Tauta naikinta dvasiškai, medžiagiškai, mėginta žaloti religiškai, ir iš viso, daryta taip, kad išnyktų lietuvių tauta, netgi neliktų Lietuvos vardo. Lietuvis pravardžiuota "chlopu", "mužiku", "miatiežniku". Ilgainiui nemaža mūsų tautos narių, netgi inteligentų, išėjusių mokslus, jau nebenorėjo save laikyti lietuviais, nes nebepajėgė kentėti pažeminimus, degradavimus. O pagundų tam buvo daug: neblogos tarnybos, geros algos, rusės arba šiaip kitatautės žmonos... Tuo momentu, kada kiekviena mokslinė jėga buvo reikalinga tautai, kad ir nedidelio skaičiaus nubyrėjimas buvo labai žalingas.

Tik kaimas, neturėjęs pagundos kopti karjeros laiptais, išliko ištikimas ir tvirtas, išlaikė lietuvių kalbą ir savo papročius. Čia moterys ir motinos, dažnai dūminėse pirkiose, prie ratelio, mokė savo vaikus gimtosios kalbos, pratino lietuviškai melstis, dainuoti, skaityti. Kaimas atlaikė žiaurią priespaudą ir, it motina kūdikį po širdimi, išsaugojo gyvą Nepriklausomybės lūkestį.

1917-18 metais, subraškėjus caro imperijai, lietuviai nesigriebė už maskoliškojo kūjo ir pjautuvo, o tvėrė lietuviškas kuopas, batalionus, eskadronus, šaukė savąsias tarnybas, suvažiavimus, rinkosi komitetus, kūrė šalpos organizacijas, organizavo transportus grįžtančiųjų karo pabėgėlių į Lietuvą, į Tėvynę. Burėsi Lietuvos kariuomenės *pirmūnai.*

1918-tųjų metų vasario 16-sios aktas, skelbiąs Lietuvos valstybės atkūrimą, buvo labai svarbus mūsų būsimosios laisvės dokumentas. Lietuvos Taryba, paskelbdama tą aktą, išreiškė lietuvių tautos valią, bet ar bus įmanoma tai realizuoti, priklausė nuo daugelio aplinkybių. Netrukus paaiškėjo, kad laisvę reikia iškovoti, veltui jos negausime, teks ją pirkti krauju.

Nukelta į 6 psl.

Vytautas Stašinskas, Lietuvos konsulas New Yorke, 1957 m. Colgate un-to konferencijoj.
Colgate University Conference on American Foreign Policy (July, 1957). Left V. Stašinskas, Lithuanian Consul, right Avarell W. Harriman.

Lietuvos konsulatas New Yorke

Pokalbis su Lietuvos Generaliniu Konsulu Vytautu Stašinsku

"Lietuvių Dienų" žurnalo redakcija, norėdama atžymėti naujo generalinio konsulo paskyrimą New Yorke (mirus gen. konsului J. Budriui), nutarė viršelį papuošti naujojo gen. konsulo portretu ir tekste spausdinti pasikalbėjimą; LD-nų bendradarbis kreipėsi į gen. konsulą V. Stašinską, pateikdamas keletą klausimų, į kuriuos naujasis konsulas mielai atsakė.

Pirmas mūsų bendradarbio klausimas buvo:

— Kokia yra dabartinė konsulato padėtis, mirus gen. kons. J. Budriui, tęsusiam Nepriklausomos Lietuvos atstovavimą? Ar tęstinumas liko nepažeistas? Kaip vyko pareigas perimti?

— Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke juridinė padėtis su Generalinio Konsulo Jono Budrio mirtimi nepasikeitė. Amerikos vyriausybė be jokio delsimo, 1964 m. spalio 1 dieną, pripažino mane Lietuvos Generaliniu Konsulu New Yorke, kai tik Lietuvos Atstovas Washingtone p. Juozas Kajeckas, susitaręs su Lietuvos Diplomatijos šefu ministeriu Stasiu Lozoraičiu, kreipėsi į Valstybės Departamentą tokio pripažinimo prašydamas. Tad, juridine prasme, pareigų perėmimas sunkumų nesudarė, ir Lietuvos atstovavimo New Yorke tęstinumas liko kaip buvęs nepažeistas.

— Kokia yra dabartinė konsulato personalinė sudėtis?

— Generalinio Konsulato personalas dabar susideda iš trijų asmenų: manęs, vice konsulo Aniceto Simučio ir raštvedės mašininkės.

— Nuo kada dirbate konsulate?

— Generaliniame Konsulate New Yorke dirbu nuo 1939 metų kovo m. 15 dienos, kada buvau čia atkeltas iš Lietuvos Pasiuntinybės Briuselyje, Belgijoje.

— Ką, kokiose ribose yra veikęs konsulatas po 1940 Lietuvos okupavimo — metų?

1940-jų metų Lietuvos okupacija, kurią Jungtinės Amerikos Valstybės tuojau pasmerkė ir iškėlė jos neteistumą, sustabdė ir lėšų gavimą iš Lietuvos. Todėl, nors juridiškai turėdamas teisę veikti, Generalinis Konsulatas kurį laiką buvo abejotinoje būklėje dėl galimumo faktiškai dirbti, iki buvo leista naudoti Lietuvos fondus, esančius J. A. V-se. Pavyko susitvarkyti taip, kad Generalinis Konsulatas veikė visą laiką be jokios pertraukos.

Okupacijos pasėkoje Gen. Konsulato darbo pobūdis kiek pasikeitė ir gerokai padidėjo, pasunkėjo. Nors atkrito darbas pasų vizavimo ir prekybinėje srityje, bet prisidėjo žymiai daugiau darbo ir rūpesčių kituose, ne tik siaurai konsularinės, veiklos baruose: tarptautiniai-politiniame, kultūriniame, propagandos, šalpos. Teko gintis teismuose nuo Sovietų pretenzijų į Lietuvos laivus, įstrigusius Amerikos uostuose; vesti gausias palikimų bylas ir saugoti jose išgautus pinigus, skiriamus Lietuvoje gyvenantiems įpėdiniams; atremti periodinėje spaudoje ir kituose leidiniuose pasirodančias neteisingas apie Lietuvą informacijas; rūpintis Pasiuntinybės informacinio biuletenio anglų kalba spausdinimu New Yorke ir jį ekspedijuoti trims tūkstančiams adresatų; o taip pat paruošti tam biuleteniui gerą dalį medžiagos; organizuoti ir vykdyti šalpos siuntinių tiekimą lietuviams tremtiniams, išvežtiems į Sibirą 1941 metais. Šalia viso to, paliko ir nuolatinis darbas Lietuvos piliečių interesų apsaugojimo, jiems užsienio pasų bei visokių pažymėjimų davimo, dokumentų vertimo ir jų legalizavimo.

Dalyvavimas lietuvių organizacijų konferencijose, pasitarimuose, kalbų ruošimas

Lietuvos konsulas V. Stašinskas padeda vainiką prie lietuviško kryžiaus Lietuvių Dienos metu New Yorko paviljone. Foto R. Kisielius
Šonuose: kun. S. Valiušaitis ir J. Stukas.

įvairiems minėjimams ir pan. taip pat sudarė nemažą viso darbo dalį.

Su karo pabaiga dar prisidėjo gausi korespondencija su tremtiniais , atsiradusiais Vakarų Europoje, o dabar pasklidusiais keliuose kontinentuose. Yra buvę dienų, kai į Gen. Konsulato raštinę ateidavo iki trijų šimtų laiškų vien su prašymais surasti jiems gimines. Su mažais pasikeitimais vienos ar kitos darbo srities kryptimi, visi tie darbai ir dabar pasilieka. Paskutiniuoju metu, pavyzdžiui, yra labai padidėjęs ir pasunkėjęs darbas ryšium su palikimų apsauga nuo patekimo į Sovietų iždo rankas.

— Per dvidešimt su viršum metų po to, yra buvę keletas JAV prezidentų — žmonių, atstovavusių čia vieną, čia kitą partiją — ar yra buvę kokių skirtumų Lietuvos ir jos diplomatinių įstaigų bei atstovų atžvilgiu?

— Juridinė Lietuvos diplomatinių ir konsularinių įstaigų padėtis nesikeitė nuo pat Lietuvos okupacijos pradžios, nežiūrint, kokia politinė partija buvo JAV valdžioje.

— Kokie Lietuvos Konsulato santykiai su kitų kraštų diplomatinėmis tarnybomis?

— Lietuvos Generalinio Konsulato santykiai su kitų valstybių konsulatais New Yorke yra visiškai normalūs ir korektiški. Mūsų Gen. Konsulato pareigūnai yra pilnateisiai nariai New Yorko Svetimųjų Valstybių Konsulų Draugijoje (The Society of Foreign Consuls in New York), moka priklausomus mokesčius, dalyvauja susirinkimuose ir balsavimuose. Beje, velionis Gen. Konsulas J. Budrys buvo New Yorko konsularinio korpuso dekanas (senior officer), kaip ilgiausiai čia rezidavęs Generalinis Konsulas. Pirmame po jo mirties Konsulų Draugijos susirinkime velionis buvo prisimintas ir pagerbtas atsistojimu.

Lietuvių choras, dir. muz. Mykolo Cibo, dainuoja New Yorko valst. paviljone rugs. 20.

"Vaidilutės" — kanklininkių būrelis, vadovaujamas T. Dzikienės, New Yorko valst. paviljone Lietuvių Dienos metu.

New Yorko liet. taut. šokių grupės vyrai, vadovaujami J. Matulaitienės, šoka "Oželį" Lietuvių Dienos metu New Yorko paviljone.

Lithuanian youth performing at the New York pavillion.

— Kokie Gen. Konsulo santykiai su Lietuvos Atstovybe Washingtone, lietuvių diplomatais JAV-se ir kitur? Ar turite konferencijas, kaip koordinuojamas darbas?

— Darbų eigoje Generalinis Konsulatas palaiko nuolatinį ryšį su Pasiuntinybe Washingtone, tuo labiau, kad konsularinės įstaigos užsieniuose yra įprastai laikomos esančios Pasiuntinybės bendroje priežiūroje. Ypatingai, jei kuris reikalas liečia ne vien tik siaurai konsularinę sritį, susižinojimas su krašto diplomatine atstovybe yra būtinas. Nuolatinis kontaktas yra ir su Generaliniu Konsulatu Chicagoje, su kuriuo turima daug bendrų klausimų ir problemų. Neretai susisiekiama su Diplomatijos Šefu ir su kituose kraštuose veikiančiomis atstovybėmis. Visų tų įstaigų tarpe vyksta nuolatinis apsikeitimas nuomonėmis ir informacijomis, ir tuo būdu pasiekiama darbo koordinacijos.

— Kokia Lietuvos diplomatų padėtis, lyginant su kitomis Pabaltijo valstybėmis — Latvija ir Estija?

— Latvijos ir Estijos konsulariniu atstovybių padėtis iš esmės yra ta pati kaip ir mūsų. Tik praktikoje jos yra kiek kitaip iš-

Visos šio psl. nutraukos R. Kisieliaus

VACLOVAS MARTINKUS,
naujasis Balfo pirmininkas.

Rev. V. Martinkus, the new chairman of the Lithuanian Relief Fund.

dėstytos. Latvija neturi konsulato New Yorke, kurį uždarė tuoj po okupacijos ir jo funkcijas bei personalą perkėlė į savo Pasiuntinybę Washingtone. Estai nelaiko raštinės savo Pasiuntinybėj Washingtone, bet jų konsulas New Yorke drauge yra ir Estijos Pasiuntinybės vedėjas, o tuo pačiu ir Estijos diplomatinis atstovas Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

— Kaip vertinate įvairius Lietuvos laisvinimo veiksnius — Vliką, Altą, Rezoliucijų Komitetą?

— Visų Lietuvos laisvinimo veiksnių kitaip gi negalima vertinti, kaip tik teigiama, ypatingai jei jų veikla yra vieninga, ar bent suderinta, planinga. Lietuvos diplomatai ir konsulai su jais, iš esmės, gali būti tik geriausiuose santykiuose. Tik, tų veiksnių darbo laukas ir galimybės reikštis ir veikti yra kitoki negu diplomatinių ir konsularinių įstaigų, — savo darbe jie nėra taip varžomi tarptautinės teisės nuostatų ir papročių. Tad ir bendradarbiavimas tarp skirtingos padėties ir paskirties veiksnių ir įstaigų yra galimas tik tų varžtų ribose.

— Kaip Jūs žiūrite į pastaruosius įvykius Sovietų Sąjungoje, naujiems diktatoriams — Brežnevui ir Kosyginui — nuvertus senąjį — Chruščiova? Ar Lietuvos laisvės atgavimo atžvilgiu reikalai gerėja ar blogėja?

— Pastarieji įvykiai Sovietų Sąjungoje, būtent, Chruščiovo nušalinimas, ryškiai pabrėžia žinomą faktą, kad toje jėga sulipdytoje imperijoje stinga pastovumo, nėra tvarkingos konstitucinės procedūros valdžiai perimti ir jos testinumui užtikrinti, kokią turi, sakysime, Jungtinės Amerikos Valstybės. Valdžios pasikeitimai vyksta ne ramiu numatytu keliu, bet atsitiktinai susidariusios daugumos nutarimais komunistų partijos galios centruose, paremtais intrigomis ir jėga. Mirusiųjų ar nušalintų vadų veikla nuvertinama, jų vardas niekinamas, jie kaltinami darę klaidas. Greta to, komunistinė sistema turi savyje ir kitų įgimtų trūkumų, dėl kurių ir kitose krašto gyvenimo srityse, ypatingai žemės ūkyje, sunkumai yra nenugalimi. Visa tai teikia vilčių, kad Sovietų kolonialinės imperijos žlugimas bus lygiai taip pat neišvengiamas, kaip ir visų imperijų, istorinių ar moderninių. Todėl ateities perspektyvos, mano manymu, Lietuvos laisvės atgavimo reikalu neatrodo beviltiškai.

— Kokie Jūsų nuomone šiuo metu yra lietuvių laisvajame pasaulyje svarbiausi ir aktualiausi uždaviniai?

— Tautos ateitis, jos išlikimas, priklauso jaunimui, būsimoms kartoms. Todėl svarbiausias lietuvių uždavinys laisvajame pasaulyje, o juo labiau, žinoma, pačiame krašte, yra išlaikyti lietuvybę jaunimo sąmonėje. Svarbu yra kaip nors išlikti ir ištverti patiems, o kitiems visais būdais kelti ir palaikyti gyvą Lietuvos laisvės bylą.

NAUJAS BALFO PIRMININKAS

Šių metų spalio 17-18 dienomis New Yorke įvyko dvyliktasis Balfo seimas. Jame be kitų organizacinių reikalų, išrinkta nauja centro valdyba, kurią sudaro: pirm. — kun. Vaclovas Martinkus, vicepirmininkai — dr. Elena Armanienė, dr. Antanas Škėrys, Bronė Spudienė, Emilija Čekienė, sekr. — Nora Gugienė, ižd. — Antanas Senikas, rotokolų sekr. — Stasys Dzikas. Reikalų vedėjas — kun. L. Jankus.

Balfo direktoriatas spalio 18 d. posėdyje vienbalsiai išrinko savo organizacijos pirmininku kun. Vaclovą Martinkų, Providence, R. I. lietuvių Šv. Kazimiero parapijos kleboną.

...Naujasis pirmininkas yra gimęs 1909 metų kovo 15 d. Lietuvoje. Kunigų įšventintas 1935 metais ir iki Antrojo pasaulinio karo pradžios kunigavo Žemaitijoje. Karo metu pirmininkavo Židikų Savitarpinės Pagalbos Komitetui, o atsidūręs Vakarų Vokietijoje, prie Nuernbergo, padėjo tremtiniams ir karo belaisviams, daugumą jų ištraukęs iš belaisvių stovyklų Neurnberge ir Regensge.

Atvykęs į JAV-bes visą laiką talkino Balfui, ne tik vadovaudamas Providence, R. I. Balfo skyriui bei padėdamas visos Naujosios Anglijos balfininkams, bet pats sudarė labai daug darbo ir buto garantijų, priėmė ir įkurdino atvykusius iš Vokietijos. Kun. V. Martinkus daugelį metų vadovavo esančiu laisvajame pasauly žemaičiu kunigų sambūriui, kuris rūpinosi pavergtų brolių alpa.

...Naujasis Balfo pirmininkas kun. V. Martinkus yra vienas iš nedaugelio tremties lietuvių kunigų, neseniai paskirtas klebonu. Jis nerūko, negeria, turi gražu balsą ir ypatingai mėgsta lietuviškąją daina, lietuviškąjį jaunimą ir brolių lietuvių šalpą. Būdamas nepaprastos veiklos ir energijos, naujasis pirmininkas daug padarys, kad Balfas savo darbą tęstų našiai ir efektingai.

SAVANORIŲ KŪRĖJŲ ŽYGIUS MININT

Atkelta iš 3 psl.

Karo ir besikeičiančių okupacijų nualinta Lietuva tuo metu buvo labai silpna. Neturėjo ji nei kariuomenės, nei pinigų, nei ginklų, nei maisto, o pavojai grėsė: priešai tykojo iš visų pusių. Ir kas buvo daryti? Mobilizacijai pravesti nebuvo administracinio aparato. Vienintelė išeitis tebuvo — kreiptis į tautą, šauktis pagalbos.

Kaip legendarinio geležinio vilko staugimas, vyriausybės atsišaukimas į tautą nuskardėjo visoje šalyje: Lietuva pavojuje! Ginkime ją, stokime kovon! Lietuvos likimas mūsų pačių rankose!

To šauksmo lyg ir laukė lietuvis. Į jį tuoj atsiliepė jaunimas, būriais stojęs į kariuomenę. Ėjo buvę karininkai, kareiviai, vyresnio amžiaus vyrai. Ėjo moksleiviai, ūkininkai, kunigai, ir netgi moterys.

Kariuomenė renkasi, o ginklų — nėra. Kas daryti? Savanoriai už sviestą, kiaušinius, lašinius, kurių patiems labai stigo, supirkinėjo iš vokiečių karių šautuvus, kulkosvaidžius, šovinius, tuo būdu ginklavosi nuosavais ginklais.

Nesočiai tepavalgę, klumpėti, sermėgėti, su tautinių spalvų trikampiu ant rankovės ir tyra tėvynės meile širdy jie ėjo į frontą.

Ir štai ta pilka ir įvairi masė, nepakankamai apmokyta ir neaptvarkyta, kovose darė stačiai stebuklus. Jie, kaip sakoma, nesiteiravo, kiek priešų yra, bet tik kur jis yra. Kovojo ne dėl karjeros, ordenų ar kokių medžiaginių išskaičiavimų. Vienintelis tikslas — laisvė gimtajai šaliai.

Kur praėjo frontas, ten dygo kuklučiai mediniai kryželiai, ženklindami kritusių kapus. Nepriklausomybės kovose savanorių žuvo apie 1300, sužeistų buvo apie 2500, kurių invalidais liko apie 120 vyrų.

Nepriklausomybės kovų istorijoje įrašyti vietovių vardai — Alytus, Šėta, Kėdainiai, Panevėžys, Kalkūnai, Radviliškis, Giedraičiai, Širvintai, — kur kovos lauke teko vykdyti vasario 16-sios deklaracijos prasmę.

Savanorių kovos už Lietuvos nepriklausomybę — vienas gražiausiu ir garbingiausių Lietuvos istorijos lapų. Tai auksinė Lietuvos istorijos knyga. Tai epas, kurį kada nors dar aprašys gimęs Lietuvos atgimimo dainius. Laimėta laisvė ir tiek teritorijos, kiek savanorių kardas įstengė užgrėžti. Mūsų teisė turėti didesnę, nuo amžių priklausiusią teritoriją ir plačiai pasaulyje garsinta apsisprendimo teisė buvo paneigta, sutrypta stipresnių mūsų kaimynų. Tarptautinis teisingumas tada taip pat buvo ne mūsų pusėj.

Atlikę savo pareigą, savanoriai grįžo į savo civilinį gyvenimą.

Daug vėliau Lietuvos vyriausybė oficialiai įstatymu savanorius pavadino *savanoriais-kūrėjais* dėlto, kad jie sukūrė nepriklausomą Lietuvos valstybę.

1926 m. savanoriai-kūrėjai įkūrė sąjungą, kuria 1927 m. valdžia oficialiai pripažino "Lietuvos Kariuomenės Savanorių-Kūrėjų Sąjungos" vardu.

Sąjunga atkurta laisvajame pasaulyje ir turi savo centro valdybą Chicagoje.

Deportacijos ir laikas praretino savanorių-kūrėjų eiles, bet jų legenda metams slenkant augs ir didės. Ji bus gyva atenančiose kartose, kurios tik liks gyvos Lietuvos meile ir laisvės ilgesiu.

L. K. Mokslo Akademijos plenumo posėdis.

Lietuvių Katalikų
MOKSLO AKADEMIJOS SUVAŽIAVIMAS FORDHAME

Rugsėjo 5-7 dienomis Fordhamo universitete įvyko šeštas Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas. Jį atidarė suvažiavimui ruošti komiteto pirmininkas Tėvas prof. V. Jeskevičius, S.J., sveikindamas dalyvius, nurodydamas darbų tvarką ir perskaitydamas popiežiaus Pauliaus VI atsiųstą sveikinimą ir laiminimą. Plenumo posėdžiams pirmininku buvo pakviestas prof. A. Salys, vicepirmininku dr. Juozas Girnius ir sekretoriumi — Tėvas dr. J. Vaišnora, M.I.C. Jie vadovavo atidarymo ir uždarymo posėdžiams.

Savo sveikinime Šventasis Tėvas tarp kitko šitaip sako: "Lietuvių intelektualų sukurtos priemonės sutelkti mokslo žmonėms, kurie tolau vykdytų studijas ir plėstų lietuvių tautos kultūrinę raidą, yra didelės paguodos šaltinis. Šiandien beveik labiau nei bet kada anksčiau yra reikalinga laikytis tų vertybių, kurios yra brangiausios, ypač jei jos atrodo puolamos iš visų pusių. Lietuvių tauta išmtmečiais kovoja, kad išlaikytų savo tikėjimą, nepaisydama didelių kliūčių, tad matyti šiandien suvažiavimą, siekiantį iplėsti katalikų mokslo įtaką, yra nuoširdaus pasitenkinimo priežastis."

Paskui sekė LKM Akademijos pirmininko prof. A. Liuimos, S.J., žodis, kuriame jis nušvietė atominio amžiaus mokslo akademijos narių uždavinius ir bandė nusmaigstyti jų darbo gaires. Po to prof. J. Navickas skaitė įvadinę paskaitą — "Vertybių prasmė materializmo akivaizdoje."

Po pietų prasidėjo atskirų sekcijų posėdžiai: literatūros - kalbos, politinių - socialinių, medicinos mokslų.

Literatūros ir kalbos mokslų sekcijos posėdžiui vadovavo Tėv. dr. **Leonardas Andriekus, O.F.M.,** o sekretoriavo Pranas Naujokaitis. Posėdyje skaitytos dvi paskaitos. Trečioji — prof. A. Senno "Neišspręsti lietuvių kalbotyros klausimai", prelegentui negalint atvykti, nebuvo skaityta.

Pirmąją paskaitą "Lietuvių kalbos raida dabartinėje Lietuvoje", skaitė prof. A. Salys. Prelegentas gyvais pavyzdžiais parodė dabartinės Lietuvių kalbos kitimo reiškinius, daugiausia kilusius iš rusų okupantų reikalavimo rusų kalbą laikyti antrąja gimtąja kalba ir kad rusų kalba turi praturtinti lietuvių kalbą. Tuo būdu atsirado nevykusių naujadarų, atėjusių tiesiog iš įvairių komunistų partijos įstaigų. Po paskaitos diskusijose dalyvavo A. Klimas, T. V. Gidžiūnas, OFM, V. Čižiūnas, J. Jakštas, T. L. Andriekus, OFM, G. Ivaškienė ir A. Budreckas.

Antroje paskaitoje **Antanas Vaičiulaitis** nagrinėjo "Dabartines lietuvių literatūros problemas." Prelegentas, pasidžiaugęs praeitimi, pažvelgė į išsisėmimo ir sustingimo realybę. Jis metė žvilgsnį į ateitį ir klausė: Kur mūsų kūrėjų priaugančioji karta? Šios problemos nė nebandęs spręsti jis naujiems kūrėjams nurodė škvėpimo šaltinius: Sibiro lietuvaičių maldaknygę, partizanų kovas, jų laišką popiežiui ir pan.

Politinių ir socialinių mokslų sekcijai prof. V. Vardžio įgaliotas vadovavo T. dr. J. Vaišnora, MIC, o sekretoriavo M. Vygantienė. Sekcijoje buvo dr. **A. Mustekio** paskaita — "Laisvė enciklikos Pacem in terris šviesoje". Paskaita susilaukė didelio susidomėjimo ir diskusijų, kuriose dalyvavo prof. J. Brazaitis, prel. J. Balkūnas ir kt.

Medicinos mokslų sekcijos posėdžiui vadovavo dr. **Domas Jasaitis.** Jame buvo dvi paskaitos Dr. **Z. Danilevičius,** remdamasis naujausia literatūra, išsamiai "Vėžio etiologiją". Po paskaitos dr. A. Starkus papildė kai kurias paskaitininko tezes. **Dr. D. Jasaitis** kalbėjo tema "Raudonasis ir rudasis genocidas Lietuvoje". Ši tema, atrodo, būtų labiau tikusi istorijos, ne medicinos mokslų sekcijai.

Rugsėjo 6 d. posėdžiavo istorijos, tiksliųjų— gamtos mokslų ir filosofijos sekcijos.

Istorijos sekcijai prof. Z. Ivinskio įgaliotas vadovavo T. dr. **V. Gidžiūnas, OFM,** o sekretoriavo A. Rugytė. Sekcijoje skaitytos net keturios paskaitos, dėl to paskutiniesiems prelegentams teko savo paskaitas trumpinti.

Dr. J. Jakšto paskaitos tema buvo — "Pavėluotas Lietuvos krikštas". Prelegentas įvade nurodė, kokiu būdu krikščionybė pasiekė Lietuvos kaimynus ir kaip jie, priėmę krikštą, stengėsi pakrikštyti Lietuvą. Dėstyme paskaitininkas vokiečių ordino kesluose nurodė pagrindinę ir vienintelę pavėluoto Lietuvos krikšto priežastį ir ją kruopščiai išnagrrinėjo. Po paskaitos diskusijose dalyvavo prof. A. Salys, dr. D. Jasaitis, dr. K. Matulaitis, MIC.

Dr. V. Gidžiūnas, OFM nagrinėjo temą: "Vienuolijos lietuvoje iki protestantizmo". Savo paskaitoje prelegentas nušvietė vienuolių kelią į Lietuvą nuo X iki XVI amžiaus, parodė vienuolių pastangas Lietuvą sukrikščioninti. Čia dirbo benediktinai, kamandulai, augustinijonai, cistersai ir militariniai ordnai, o vėliau pranciškonai ir domininkonai. Po Letuvos krikšto įsikūrė dar atgailaujantieji kanauninkai ir pranciškonai observantai - bernardinai. Pirmieji Lietuvos vyskupai irgi buvo vienuoliai.

Kun. R. Krasauskas paskaitoje "Veiksniai, nuėmę katalikybės augimą Lietuvoje XVII a. antroje pusėje" išdėstė, kad tie veiksniai buvę Tridento susirinkimas, uolus vyskupų ir kunigų apaštalavimas, naujų vienuolynų įsteigimas, mokyklų ir Vilniaus akademijos atidarymas ir žymiųjų didikų ktalikybės sugrįžimas.

Dr. K. Matulaitis, MIC savo paskaitoje kalbėjo apie arkivyskupą Pranciškų Karevičių, iškeldamas ryškesnius jo asmens ir veiklos bruožus.

Tiksliųjų ir gamtos mokslų sekcijai vadovavo **dr. A. Damušis,** kuris pradžioje apibūdino pranešimų charakterį.

Dr. R. Zalubas referavo tyrimo duomenis apie "Retuosius žemės spektrus ir jų atominę struktūrą". Buvo įdomu sekti, kaip kelių metų darbo dėka loginė retųjų žemių elektronų struktūra buvo taisoma tyrimo duomenimis ir pakeista faktinė struktūra.

Dr. R. Kontrimas davė pranešimą tema "Epitaksinis kristalų ir transistorių augimas". Prelegentas peržvelgė orientuotų kristalų bei polikristalų auginimą įvairiais būdais: sėklinių kristalų traukimu iš lydytos masės lėto atšalimo būdu ir kontaktinių fazių pasikeitimo būdu.

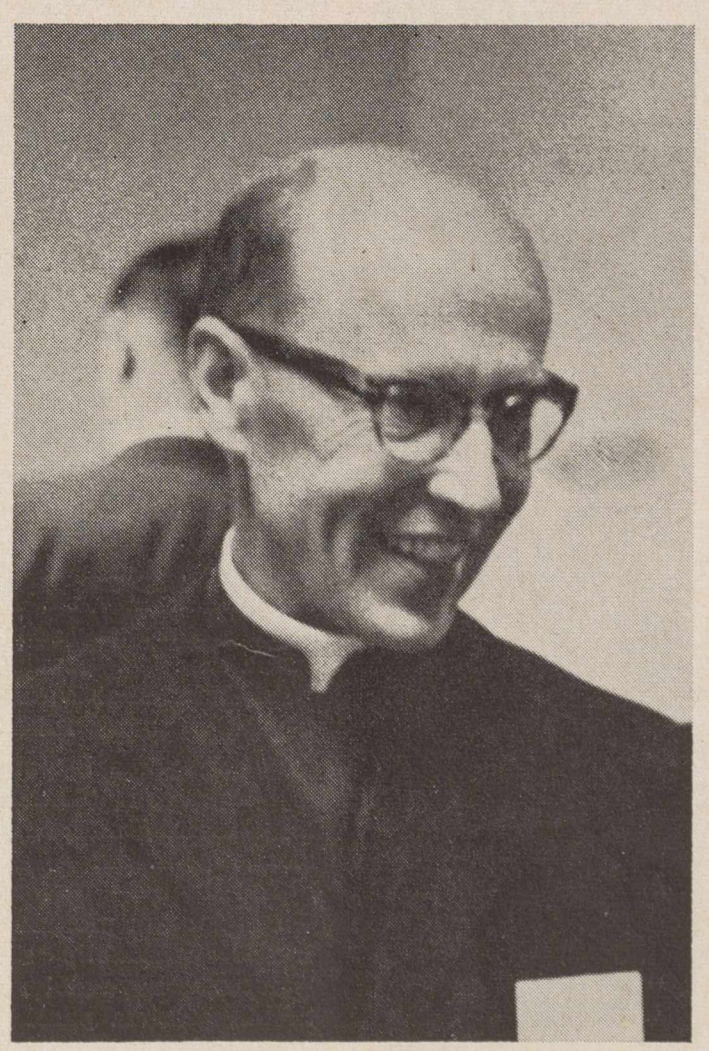

Dr. Kun. Antanas Liuima, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos pirmininkas, gyv. Romoje.

Dr. Rev. A. Liuima, Chairman of the L. C. Science Academy, residing in Rome, Italy.

Dr. R. Zalubas daro pranešimą tiksliųjų ir gamtos mokslų sekcijoje.

Dr. J. Girnius. vadovavęs filosofijos sekcijai.

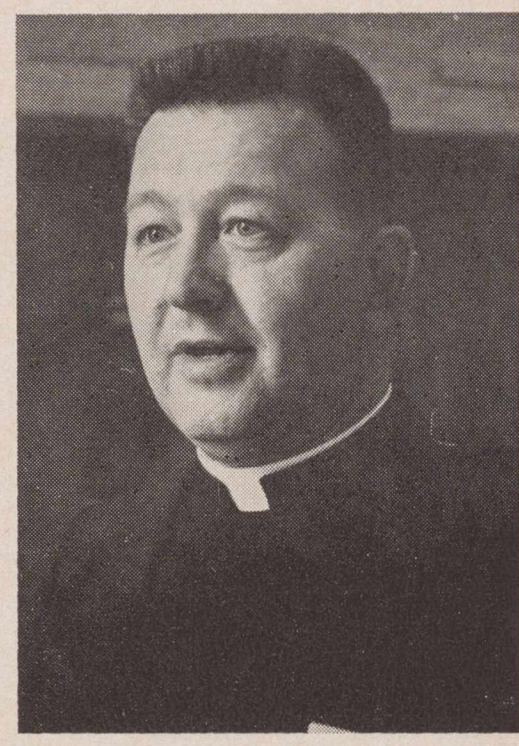

Dr. kun. V. Jeskevičius, SJ, suvažiavimui ruošti komiteto pirmininkas, Fordham univ. profesorius.

Dr. Adolfas Damušis, tiksliųjų ir gamtos mokslų sekcijos vadovas.

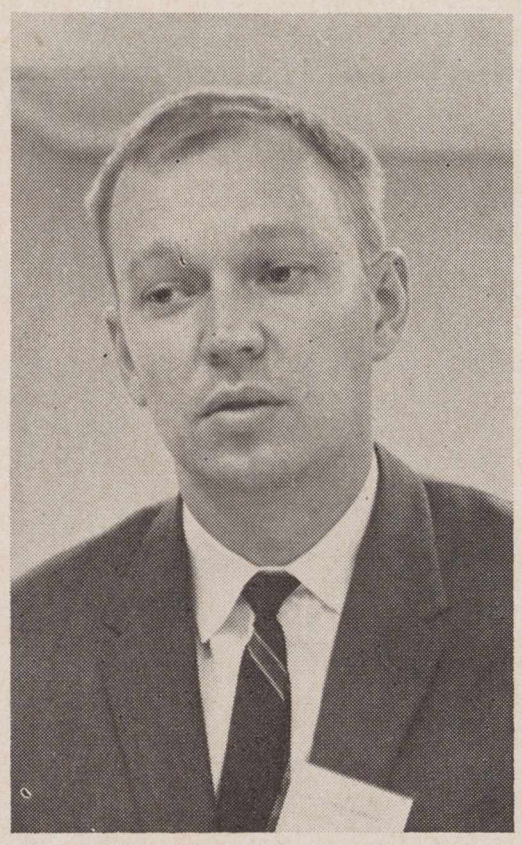

Dr. Ričardas Kontrimas, skaitęs pranešimą tiksliųjų ir gamtos mokslų sekcijoje.

Dr. Antanas Gylys, Gylienė ir dr. Jonas Gylys; dr. Jonas Gylys tiksliųjų ir gamtos mokslų sekcijoje skaitė pranešimą.

On pages 7, 8 and 9 are lecturers and scenes from the Lithuanian Catholic Sciences Academy Convention, Fordham Univesity, N. Y. Sep. 5-7.

Dr. Jonas Gylys kalbėjo apie "Eksperimentinius vaistų aspektus prieš psichines ligas". Prelegentas aptarė tyrimo metodus, cheminę tų vaistų struktūrą ir vieną iš savo surastų antidepresantų, kurie siūlomi vartojimui.

Filosofijos sekcijai vadovavo **dr. J. Girnius,** sekretoriavo D. Masionytė. Sekcijoje turėjo būti dvi paskaitos, bet neatvykus dr. A. Maceinai skaityti paskaitos suvažiavimo atidaryme, prof. J. L. Navicko paskaita buvo perkelta į plenumo posėdį. Cekcijoje paskaitą skaitė **kun. dr. F. Jucevičius** — "Filosofinė medžiagos samprata". Prelegentas pirmoje dalyje išdėstė, kokia medžiagos samprata yra išaugusi iš dabartinės fizikos, antroje dalyje— kritiškai vertino senąsias metafizines medžiagos sampratas. Paskaita iššaukė gyvas diskusijas, kuriose dalyvavo kun. V. Cukuras, J. Navickas, J. Girnius, A. Vaičiulaitis, A. Sabalis ir D. Bulgaraitė.

Rugsėjo 7 d. savo posėdžius turėjo teologijos, teisės, pedagogikos ir psichologijos sekcijos.

Teologijos sekcijai vadovavo prof. **A. Liuima, SJ.** Paskaitas skaitė T. **dr. Brazys, MIC** — "Psichoanalizė katalikų mokslo šviesoje" ir kun. **dr. V. Cukuras** — "Konkrečios dabarties gyvenimo tikrovės teologija" (Pirmoji dėl laiko stokos neskaityta). Paskaitos sukėlė gyvų diskusijų, kuriose dalyvavo prof. A. Liuima ir vysk. Brizgys.

Teisės mokslų sekcijoje buvo tik viena dr. B. Kaslo paskaita — "Krikščioniškos valstybės ir visuomenės sąvokos raida."

Pedagogikos ir psichologijos sekcijoje paskaitą "Kaltės sąvoka ir rolė psichinių sukrikimų vystymesi" skaitė prof. dr. **A. Sužiedėlis.**

Baigiamam plenumo posėdy prof.. **Simas Sužiedėlis** skaitė paskaitą "Lietuvių kova dėl raidės". Paskaita buvo skirta paminėti šimtui metų nuo lietuvių spaudos draudimo.

Po to buvo perskaityti suvažiavimui atsiųsti sveikinimai. Mokslo Akademijos pirm. prof. A. Liuima, S. J. padėkos žodžiu uždarė suvažiavimą.

Dr. Antanas Sužiedėlis, pedagogikos ir psichologijos sekcijoje skaitęs "Religinė ir empyrinė psichologija."

Dr. kun. Pranas Brazys, MIC, teologijos sekcijoje skaitęs "Psichoanalizė katalikų mokslo šviesoje."

*

Suvažiavimo darbai kiekvieną dieną prasidėdavo šv. Mičiomis Fordhamo universiteto bažnyčioje. Rugsėjo 5 d., šeštadienį, votyvines

šv. Mišias į šv. Dvasią aukojo prel. J. Balkūnas; rugsėjo 6 d., sekmadienį, v. Mišias aukojo ir pamokslą sakė vysk. V. Brizgys; rugsėjo 7 d., pirmadienį, šv. Mišias už mirusius akademijos narius laikė prel. P. Juras.

Suvažiavime dalyvavo Lietuvos ministerio J. Kajecko įgaliotinis dr. S. Bačkis, vicekonsulas A. Simutis, Lietuvos Laisvės komiteto pirm. V. Sidzikauskas ir kt.lietuvių bendruomenės veiksnių vadovaujantieji asmenys. Suvažiavime dalyvavo apie 200 asmenų. Buvo suvažiavę įvairių sričių stipriausios lietuvių katalikų intelektualinės pajėgos.

Finansiškai suvažiavimo darbus parėmė dr. J. Kazickas, apmokėdamas banketą r dalį kitų išlaidų. Nuo mokslų atitrūkus banketo metu, sekmadienio vakare atsigauta ir dainos menu. V. Baltrušaičio vadovaujamas vyrų choras gražiai atliko kelias dainas. Visa suvažiavimo programa praėjo lietuviškai, išskyrus banketą, kur buvo kitataučių; čia jie sąmoningai buvo pakviesti, kad posėdžių metu ner ikėtų naudoti anglų kalbos.

Suvažiavimas sujungė visas senųjų ir jaunųjų mokslininkų jėgas. Jame paskaitas skaitė vyresnieji, vidurinio amžiaus ir jaunieji mokslininkai.

Prof. A. Liuima, prof. A. Salys, A. Vaičiulaitis, dr. Z. Danilevičius, dr. D. Jasaitis, dr. J. Jakštas, dr. A. Damušis, dr. K. Matulaitis, prof. R. Zalūbas, prof. S. Sužiedėlis atstovavo vyresniajai kartai, išaugusiai ir subrendusiai Nepriklausomoje Lituvoje; kun. lic. R. Krasauskas, dr. V. Gidžiūnas, dr. P. Brazys ir kun. dr. V. Cukuras priskirtini prie vidurinio amžiaus asmenų, augusių tėvynėje, bet mokslui brendusių jau kituose kraštuose; jauniausiai kartai atstovavo prof. J. Navickas, dr. A. Musteikis, dr. R. Kontrimas, dr. J. Gylys ir dr. A .Sužiedėlis; jie savo asmenybėmis išaugo toli nuo gimtojo krato, bet visa esm yra puikūs lietuviai, labai gerai vartoja lietuvių kalbą ir yra mūsų pasididžiavimas ir ateitis viltis. Toks pat kartų santykis buvo galima pastebėti ir dalyvių tarpe. Buvo nemaža jaunimo, kuris aktyviai dalyvavo suvažiavimo diskusijose.

Bendradarbiaujant visoms kūrybingoms kartoms, LKM Akademijos laukia graži ateitis. Tokias nuotaikas buvo galima išsinešti iš VI-tojo suvažiavimo. (T. V. G.)

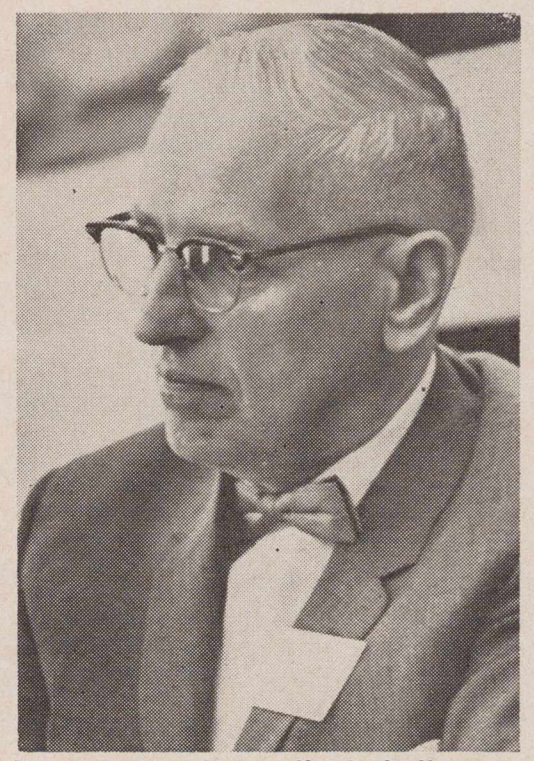

Dr. Antanas Salys, lit. ir kalbos m. sekcijoje skaitęs "Lietuvių kalbos raida dabartinėje Lietuvoje."

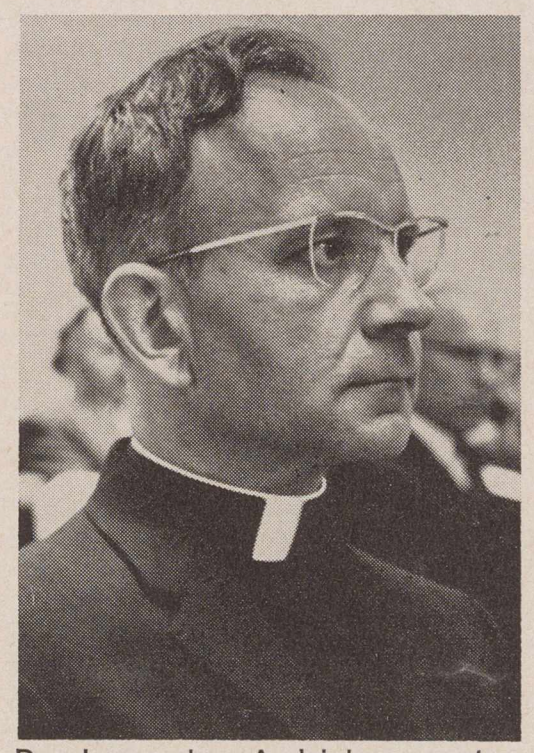

Dr. Leonardas Andriekus, poetas, literatūros ir kalbos mokslų sekci-

— Į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademiją Centro valdybos priimti šie 32 nauji nariai:

prof. dr. Kazys Alminas, Loup City, Nebraska, prof. Aleksandras Andriušaitis, Cyracuse, N. Y., dr. Pranas Bagda, Douglaston, L. I., N. Y., dr. Leonas Bajoriūnas, Detroit, Mich., prof. dr. Bronius Baškis, Boston, Mass., kun. dr. Kornelijus Bučmys, OFM, Toronto, Canada, prof. dr. Tomas Jonaitis, Woodhaven, N. Y. kun. dr. F. Jucevičius, Montreal, Canada, prof. dr. Vladas Juodeika, Portland, Oregon, dr. Kostas R. Jurgėla, Washington, D. C., kun. prof. dr. Antanas Jurgelionis, OP, Providence, R. I., prof. dr. Alfonsas Jurskis, Philadelphia, Pa., dr. Juozas Kazickas, New Rochelle, N. Y., prof. dr. Antanas Klimas, Rochester, N. Y., prof. Irena Lukoševičienė, Montreal, Canada, dr. Petras Povilas Lukoševičius, Montreal, Canada, dr. Jonas Malisa, Montreal, Canada, lektorius Vaidevutis Andrius Mantautas, Worchester, Mass., inž. Jurgis Mikaila, Detroit, Mich., prof. dr. Juozas Leonas Navickas, Boston, Mass., kun. prof. dr. Aleksandras Norius, Brooklyn, N. Y., ist. Pranas Povilonis, Worchester, Mass., prof. dr. Vytautas Pavilanis, Montreal, Canada, dr. J. Šemoga, Montreal, Canada, prof. dr. Aldona Šlepetytė-Janavičienė,, New York, N. Y., dr. Albinas Šmulkštys,, Riverside, N. J., teis. Marijonas Šnapštys, Detroit, Mich. kun. lic. Juozas Vaišnys, SJ, Montreal, Canada, dr. Vladas Vaitkus, Worcester, Mass., dr. Juozas K. Valiūnas, New Rochelle, N. Y., prof. Aldona Venclauskienė, Worcester, Mass., dr. Vytauats P. Vygantas, New York, N. Y.

Visos foto nuotraukos **P. Ąžuolo**

Dr. B. Kaslas, teisės m. sekc. vad.

Dr. Domas Jasaitis, medicinos mokslų sekcijos vadovas ir paskaitininkas. (Raudonasis ir rudasis genocidas Lietuvoje).

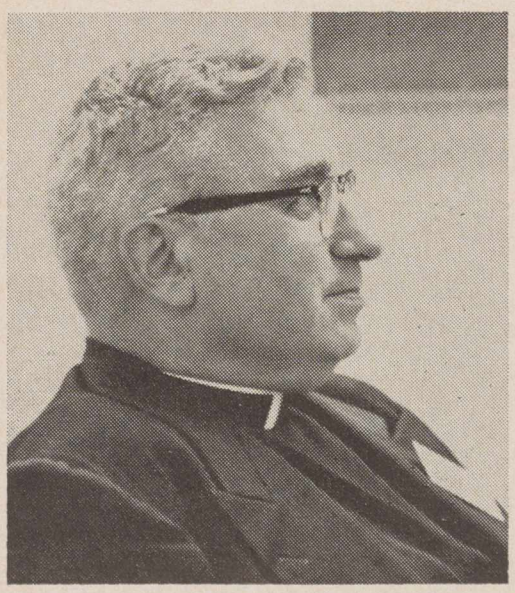

Dr. V. Gidžiūnas, OFM, skaitęs papaskaitą istorijos sekcijoje, šio reportažo autorius.

Suvažiavimo dalyvių ir svečių banketas Fordhamo universitete.

LEGENDA APIE PIRMĄJĮ ARTOJĄ

JĀNIS VESELIS

Laima sukūrė žmogų. O jis turėjo apsigyventi gražiuose šlaituose prie vandeningų upių. Ji padarė jį iš žemės stiprų ir drąsų vyrą, kuris galėtų sunaikinti prieštvanines pabaisas. Velnias prieš jį atrodė kaip paikas berniukas.

Laimos noru pirmasis artojas atsistojo ant žemės. Jis nukreipė žvilgsnį į mėlyną horizontą, kuriame tekėjo saulė, ir jautėsi vienišas.

Artojas pradėjo arti ir prižiėti žemę. Iš daugybės susiraizgiusių augalų jis prisirinko naudingų sėklų, mediniu kauptuku prakniso žemę ir jas subėrė. Bet jos arba išdžiuvo žiauriame jaunos saulės karštume arba, išsiliejus pelkėms iš savo naujųjų krantų nuo staigių ir smarkių lietų, nuskendo aptvinusiuose laukuose. Piktosios dvasios šokinėjo tarp debesų, svaidydamos žaibus. Kartkartėmis viena iš jų nutupusi ties artojo trobele sučirkšdavo nei žvirblis:

— Kaip sekasi? Kaip klojasi dalykai? Kodėl tu nuvijai šalin velnią? Kodėl tu nuvijai šalin velnią?

Artojas sviesdavo akmenimis į nešvarias dvasias, ir jos nešdindavosi į krūmų tankmes ir pelkynus. Bet jam niekad nepasirodė velnias, jo nelaimių kaltininkas.

Tais laikais krašto ir vandenų valdytoja buvo Mara, dar senesnių laikų deivė; ji buvo atėjusi padėti Laimai įgyvendinti žemėje tvarką. Artojas, nujausdamas, deivės palankumą, pasiskundė jai dėl blogų velnio ir jo numylėtinių darbų, ir jam atrodė, kad oras ir vandenys atsiliepė, o žemė pakartojo šiuos žodžius:

— Aš klausiu Laimą patarimo.

Greita kaip vėjas, Mara nulėkė prie upės kranto ir atsisėdo tarp didelio gluosnio šakų. Ten ji kerėjo ir kalbėjo burtus, norėdama iššaukti iš gelmių likimo davėją Laimą. Iš pradžių vandenys atmušo tik jos pačios malonius išvaizdos bruožus ir didžiules šviesias kasas, bet paskui šalia jos veido pasirodė dar dieviškesnio gražumo ir gerumo veidas. Atrodė, tarsi deivė būtų įgavusi du veidus, kurių dabar vienas atsisuko į antrą ir klausė:

— Ko tu nori iš manęs? — tarė Laima.

Upės deivė papasakojo jai,kaip velnias ir jo nelabieji draugai naikina ką tik pasėtus artojo laukus.

— Jis neatsisakė nuo savo blogų darbų! — sušuko piktai Laima. — Jis nori sugriauti visa, ką aš esu padariusi. Bet tai jam nepavyks! Aš duosiu tau savo burtų jėgas ir baltąją skarą, Mara, vandenų valdove, pamosuok ja viršum laukų ir pievų ir nešvarios dvasios turės išlakstyti. Tada artojo sėkla neš gausų derlių, o jo karvės duos daug pieno.

Laima susimąstė, bet po valandėlės tarė:

— Mūsų yra nedaug. Man reikalinga pagalba. Eik ir palaimink šaltinius, upokšnius ir upes! Būk artojo žmona, nes aš noriu apgyvendinti šituos ramius šlaitus savo žmonėmis, kurie bus dieviškos kilmės. Tu lankysi savo vyrą tik naktimis, būsi nematoma tamsoje, kad jis neišsigąstų pamatęs tavo dievišką veidą, o dienas praleisi laukuose, miškuose ir pievose. Eik, Mara!

Mara dar norėjo kažko paklausti, bet žodžiai sustingo išsirpusiose, gražiose jos lūpose. Laimos veidas dingo gelmėse; žibanti auksinė žuvelė metėsi į šalį. Tik Maros veidas dar atsispindėjo upėje.

Deivė pasiėmė baltą Laimos skarą, kuri spindėjo kaip žaibas, nutvieskęs pasaulį. Praeidama upę, ji palaimino jos vandenis ir atsisuko į kalvas ir laimino javų laukus. Negalėdamos pakelti jos tviskesio, piktosios dvasios išbėgiojo spiegdamos. Velnias, nustebintas tų dalykų, šoko jos pasitikti.

Kaip Laimai, sukūrus pasaulį, taip dabar jis norėjo įsiteikti ir Marai, siūlydamas jai savo žemes ir save patį. Bet deivė amžiams išvijo jį iš krašto, kuris buvo skirtas apgyvendinti artojo ainiais. Toli, už jo ribų, velnias nutupė smiltingose dykumose, staugdamas ir grieždamas dantimis; apsuptas nešvarių savo sėbrų, jis prisiekė atkeršyti būsimai artojų ainijai.

Mara vaikščiojo po visą kraštą. Ji aplankė artojo laukus ir niekas jos nematė. Artojas, sugrįžęs vakare po darbo, rado naujai iškeptos kvietinės duonos ir molinį ąsotį pieno ant stalo, bet ta, kuri niavęs, artojas ėjo gulti. Pasipadėjo, buvo dingus. Pavakariedėjęs po galvą kirvį, kuriuo kirsdavo medžius giroje, greitai užmigo.

Kai jis taip gulėjo, ramiai miegodamas, staiga nežemiškas spindesys apšvietė iš viršaus tamsią trobelę ir įsiveržė pro langą, kaip mėnulio šviesa. Mara, sugrįžusi iš savo darbo, tykiai atsigulė šalia artojo.

Dabar artojas turėjo žmoną, nors jis niekad nebuvo jos matęs. Rytą, pabudęs, visuomet rasdavo šalia savęs vietą tuščią. Jis leido dienas dirbdamas laukuose ir giriose, kirsdamas milžiniškus pirmykščius medžius. Vakarais rasdavo valgį, laukiantį jo ant stalo. Jis būdavo taip pavargąs, kad miegas prislėgdavo jo blakstienas kaip vanduo. Tada užburianti šviesa apsupdavo jo kambarį, ir jis, pusiau miegodamas, pusiau budėdamas, rasdavo savo laimę. Kartais, dienos metu, atrodė, šmėkštelės jo akyse žmona ar baltos skaros spindesys ties upės krantu ar vaisių soduose bei laukuose.

Artojui sekėsi visa, ką jis darė. Jo sėjamos sėklos nebeišdžiūdavos saulėj ir jų nebesunaikindavo potvyniai. Javai augo ir brendo. Karvės vaikščiojo ganyklose su tešmenimis pilnais pieno. Dosni Mara privertė sultis kilti javų stiebais į viršų; ji žiūrėjo, kad saulė teiktų švelnią šilimą augalams ir kitai gyvybei, ir ji saugojo, kad upės neišdžiūtų ir neišsilietų iš krantų.

Velnias pamatė, kad artojo šaly jam nebebuvo nei vietos, nei pastogės. Jis sėdėjo nevaisingoje srityje, pasipiktinęs, liūdnas ir šnairuodamas, nes jo galia buvo ne kurti, o griauti. Kartais jis pasiųsdavo piktų dvasių gaujas į artojo kraštą, per kurį jos persiausdavo kaip ugningi slibinai, šnypšdamos ir spiaudydamos. Kartais jis išdrįsdavo atšliaužti iki naujai pastatytų artojo namų, pilna seilių burna nuo aistros, nes jis geidė Maros, kuri liko savo vyrui nematoma ir nešiojo savyje būsimųjų kartų sėklas. Bet persišviečiantis Laimos skaros spindesys ant sienos ties Maros ir artojo lova buvo velnio akims nepakeliamas ir atbaidąs. Liūdnas sugrįždavo jis į tuščias savo dykynes, atsimindamas seniai praėjusius laikus, kada pasaulis dar buvo tamsi tuštuma, o jis vienintelis jos valdovas.

JĀNIS VESELIS (g. 1896), *prieš porą metų miręs tremtyje rašytojas, yra nepriklausomoje Latvijoje išaugęs, turtingos tematikos, gaivaus latvių gyvenimo vaizduotojas. Gyvendamas tremtyje, šalia romanų, jis sukūrė eilę legendų (teiksmas), vedančių skaitytoją į latviškąją mitologiją.*

Lakričio 18 latviai švenčia savo Nepriklausomybės paskelbimo dieną. Jų laikraščiai išeina šventiškai pasipuošę nuotraukomis, dailininkų darbais ir straipsniais bei literatūrine kūryba.

Norėdama prie šventės prisidėti, LD redakcija skiria šią porą puslapių specialiai latviams, vieniems mūsų artimiausių kaimynų, iš kurių kultūrinės veiklos mes daug ko galėtume pasimokyti.

LYGUO PRIESAIKA

Ištraukos iš A. Pumpuro poemos "Lačplešis"

Perkūno puikiuosiuos rūmuos,
Dangaus žydrynėj aukštojoj,
Kur spindi šviesa amžinoji,
Kur amžinas džiaugsmas gyvena,
Šiandieną dievai susibūrė
Išgirsti Tėvo Praamžiaus,
Kuris margajam pasaulyj
Ir laimę, ir vargą lemia.

Perkūno ristieji širmiai
Stovėjo kieme pabalnoti:
Aušra jų kamanom aušo,
Balnais saulelė tekėjo.
Patrimpo ratai — iš varpų,
Iš auksavarsių šiaudelių,
Mirgėjo rytmečio saulėj
Vaškiniai žirgai geltoni.

Pykuolio eiklieji juodžiai
Stovėjo su kaulo rogėm:
Stibikaulių ienos ir drangos,
Ir šonkaulių pavažos rietės.
Antrimpo žirgai — žvynuoti,
Vežimas — iš nendrių pintas,
Iš sraigių kiaukutų dailiai
Pasostė minkšta padaryta.

Puškaitis ir Lyguo sėdėjo
Žiedų ir žolynų ratuos.
Lakiais sparnuotais žirgais jie
Pro Vaivos vartus įskrido.
Dievų ir Perkūno sūnūs
Raiti atjojo į pilį.
Spindėjo auksu balnai jų,
O kamanos deimantu švietė.

O Laima, Austra ir Tikla,
Gražuolės Saulės dukrelės,
Važiavo spindinčiais bėriais
Su rožėm dabintais ratais.
Gražuolės Saulės dukrelės
Vadžias paauksuotas laikė,
O iš po tekinių lėkė
Sidabro ir aukso blizgučiai.

Žilasis Tėvas Praamžius
Sėdėjo deimanto soste.
Po dešinei—Perkūnas, Patrimpas,
Po kairei — Antrimpas, Pykuolis.
Už jųjų — Puškaitis ir Lyguo,
Dievų ir Perkūno sūnūs,
Ir Laima, ir Austra, Ir Tikla,
Gražuolės Saulės dukrelės...

— — — — — —

Kada jau visi Perkūnui
Prisiekė gint latvių tautą,
Pakilo galopi Lyguo
Ir šitaip sambūriui tarė:
"Esu tarp dievų aš menkiausia,
Net žmonės mane tokia laiko,
Bet Tėvas Praamžius man lėmė
Tautos numylėtine būti:

Išsaugoti gyvą jos dainą,
Išsaugoti gyvą jos dvasią
Ir jaudinti mylinčias širdis
Liūdna gaida ir džiaugsminga.
Tautos krūtinėj per amžius
Gyvens ir skambės Lyguo vardas,
Net jeigu dievus senuosius
Čia ilgainiui žmonės pamirštų.

Perkūne, Laima ir Tikla,
Ir šviesiosios Saulės dukros,
Prisiekiu — dainoj manojoj
Šlovė jums neliaus skambėti!
Vardų šių dainingasis aidas
Iš naujo pažadins tautą,
Jos dvasią įkvėps suliepsnoti,
Už laisvę pašauks kovoti!"

Andrejs Pumpurs (1841—1902), Krišjanio Barono, Auseklio ir kt. latvių patriotų bendralaikis, tautinio atgimimo laikotarpio poetas, iš padavimų ir tautosakos bandęs sukurti tautinį epą apie latvių didvyrį Lačplėšį. Sekdamas graikus, Pumpuras sukūrė visą latvių dievų archipelagą. Kadangi jis naudojosi tais pačiais šaltiniais, kaip ir mūsų romantiškieji tautinio atgimimo rašytojai, daugelis dievų beveik tais pačiais vardais, kaip ir mūsiškiai.

REKORDINIAI

LATVIŲ KNYGOS METAI

1963 metai buvo rekordiniai latvių grožinės literatūros laisvajame pasauly knygų išleidimo metai, — rašo latvių laikraštis "Laiks". Išleista 40 prozos veikalų ir 13 poezijos knygų.

Romanų išleista 19, tarp kurių paminėtini J. Bičolio, S. Ardenso, J. Klidzejo, E. Aistaro, D. Rasos, A. Rupainio du romanai ir kt. Iš novelių ir apsakymų laikraštis mini J. Sarmo ir G. Zarinio rinkinius. Tarp 9 atsiminimų-memoarų knygų yra prof. J. Vitolio, J. Poruko, P. Jeger-Freimanes ir kitų gerai parašyti praeities puslapiai.

Iš vyresniųjų poetų "Laiko" apžvalgininkas mini Velta Toma, V. Pelėčo, P. Aigaro, J. Mesnieko ir E. Freimanio rinkinius, pilnus tėvynės reminiscencijų ir tremties pergyvenimų. Jaunųjų skaičiuje minimi šia: Aina Kraujiete, Aina Zemdega, Gudaras Plavkalns, Ed. Tūter, išleidę pirmąsias knygas. Antrąjį rinkinį ("Plivuris") išleido Marija Urnežus, LD bendradarbė, kurios eilių į lietuvių k. buvo išvertęs Faustas Kirša (Apie autorę žiūr. kronikos žinutę LD vasario nr. 13 psl.). M. Urnežus yra išvertusi latvių kalbą Putino "Valdovą", vaidinusi Bostono lietuvių teatro latvių veikalo pastatyme..

— Šiais metais latvių spauda plačiai mini Zentos Mariniios 40 metų literatūrinio darbo sukaktį. Zenta Maurina, dabar gyvenanti Švedijoje, Upsaloje, yra labiausiai išgarsėjusi latvių rašytoja Europoje. Ji rašo latvių ir vokiečių kalbomis. Vokiečių kalba išleista bent kelios jos knygos. Jos raštai apima nuo pasakojimų ir romanų iki filozofinio turinio ir literatūrinių nagrinėjimų.

Šią vasarą ji apvažiavo 25 vietas Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, universitetuose ir šiaip intelektualams kalbėdama šių dienų rašytojo uždavinių tema. (Vėliau apie rašytoją tikimės galėsią duoti platesnį rašinį. Red.).

— Schleswig-Holstein rašytojų draugija buvo paskelbusi konkursą prašyti veikala šio meto žemdirbio tema (Der Bauer in dieser Zeit). Latvių rašytojas Alfreds Dzilums (g. 1907) nusiuntė savo trilogiją — Celmenieki, Rita celiens ir Dieva dzirnas. Jury komisija jam paskyrė 500 markių premiją.

Kanados latviai išleido puikius spalvotus ženkliukus su jų tautiniais drabužiais iš Nicos, Abrenės, Zemgalės ir Lielgalės. (Jų Galima įsigyti pas: Mr. E. Bardins, 5480 Coolbrook Ave., Montreal 29, Que. Canada. Lapas $1.)
Latvian national costumes from four various places.

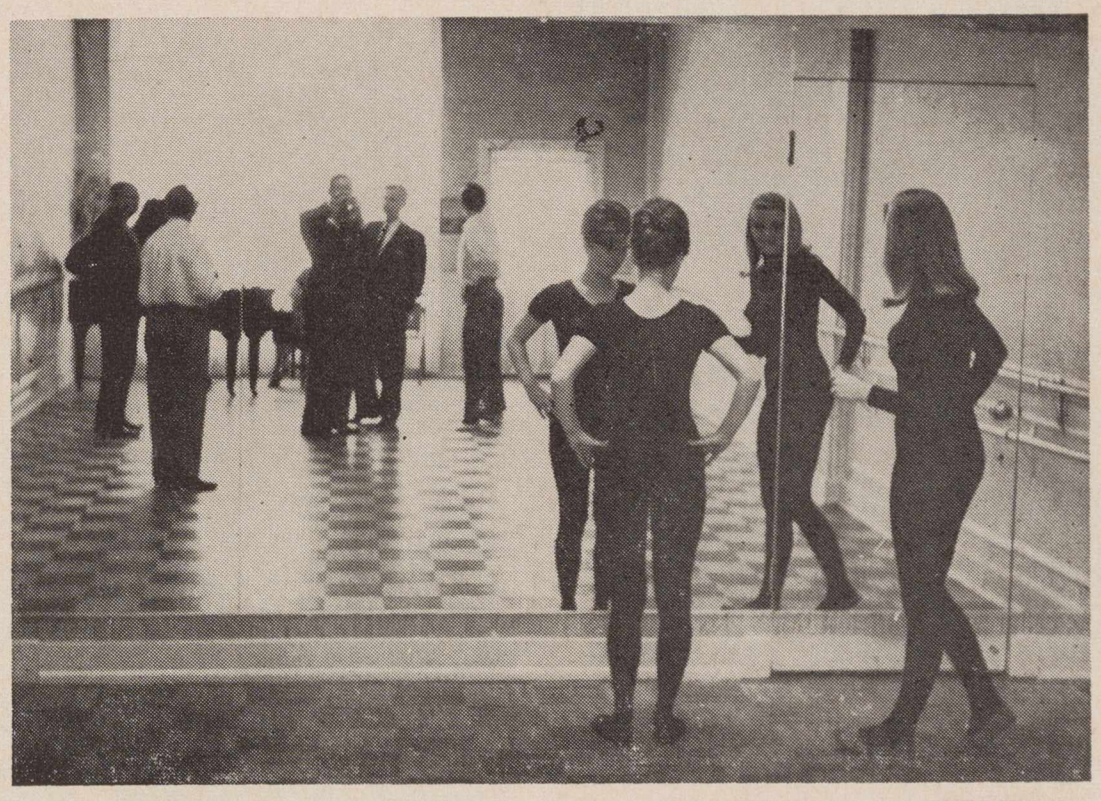

Su latvių baletmeisteriu Janis Erglis. 1. Studija. 2. (Iš kairės) Juris Erglis, Inise Dakteris, Dagnija Cunė (baleto studentės), **Alg. Gustaitis, latvių rašyt. Anšlavs Eglitis, baletmeisteris J. Erglis Smalzoff, jo žmona Larisa.**
At the balet studio of latvian Janis Erglis Smalzoff (Beverly Hills).

Latvių kultūros židinys Vokietijoje

LATVIŲ GIMNAZIJA

Laisvojo pasaulio latviai didžiuojasi Muensterio mieste veikiančia sava gimnazija. Gimnazijos dir. prof. Vitens teigimu, gimnazija yra vienintelė iš svetimtaučių mokyklų, pripažinta valstybės (ko neturinčios lietuvių nei vengrų gimnazijos).

Iki šiol gimnazija išleido 97 abiturientus. 1962 m. latvių gimnazijoje buvo 64 mokiniai, 1963 — 97, o šiais metais — 112 (iš jų 82 gyvena gimnazijos bendrabutyje).

Viso Vakarų Vokietijoje gyvena 11,000 latvių. Jų tarpe yra1,000 senesnio amžiaus ir karo invalidų. Beveik visi darbingo amžiaus jaunuoliai yra išemigravę į kitus kraštus.

Gimnazijos moksleiviai yra atvykę iš įvairių Federalinės Vokietijos kraštų. Yra ir iš kitur: 6 yra gimę Švedijoje, 4 — JAV-se, po du iš Prancūzijos ir Anglijos.

Iš latvių aukų apmokami tik 3 gimnazijos mokytojai, o kitą dešimtį finansuoja socialinių reikalų ministerija Duesseldorfe. Gimnazija dar gauna paramos iš federalinės tremtinių ministerijos.

Nuo šių metų gimnazija keliama į naujus rūmus. Kiekvienam moksleiviui numatytas mažas butelis su virtuvėle, gyvenamuoju kambariu ir su dideliu balkonu.

Naujų rūmų statybai iš viso teks išleisti penki milijonai markių. Kaštus padengia federalinė Vokietijos vyriausybė, krašto vyriausybė ir pats Muensterio miestas.

Šalia gimnazijos ir bendrabučio pastato latviai turės ir nemažą kultūros židinį: bus biblioteka su 15,000 tomų knygų (E.).

JANIS ERGLIS

latvių baletmeisteris

Vienas žinomiausių latvių baletmeisterių Janis Erglis Smalzoff įsikūrė Los Angeles mieste, Kalifornijoje. Nuo šių metų pradžios klasikinio ir modernaus baleto studiją jis atidarė 9003 Wilshire Blvd., Beverly Hills.

Gimęs 1902 m. Rygoje, lankęs ro rusų baleto mokyklas, J. Erglis gastroliavo daugelyje pasaulio miestų: Maskvoje, Helsinkyje, Taline. Rygoje, Kaune, Vilniuje, Kopenhagoje, Berlyne, Stockholme, Oslo, Bukarešte, Budapešte, Vienoje, Paryžiuje, Londone, Milane, Madride, Atėnuose, Bobėjuje, Bagdade, Jeruzalėje, Tel Avive, Kaire, Rio de Janere, Buenos Aires ir kt.

J. Erglis yra parengęs ir pastatęs 76 baletus, 39 operetes, vaidinimus televizijai, filmams ir k.

Artimi yra jo ryšiai su lietuvių baletininkais: ne kartą šoko Kauno Valstybinio Teatro balete, pažįsta lietuvius baletininkus. 1949 metais nuvykęs į Buenos Aires, apie metus nuomavo baleto studiją Lietuvių Klubo patalpose. Pas jį Buenos Aires baleto mokėsi būrelis lietuvičių, jų tarpe gabios Jūratė r Laimutė Balčiūnaitė.

Dabar jo baleto studijoje dirba visa Erglių šeima: žmona akomponuoja, sūnus padeda mokyti šokių. Visko vedėjas pats Janis Erglis.

Apie jo gastroles ir baletinį darbą jis turi gausybes iškarpų, jų tarpe ir iš lietuviškų laikraščių.

(alg. g.)

MUZIKAS STASYS GAILEVIČIUS.
Composer Gailevičius this month celebrating his 60th birth anniversary.

DIDESNĖ PUSĖ GYVENIMO – DAINOS MENUI

Muziko Stasio Gailevičiaus 60 metų amžiaus sukaktį minint

Pr. Alšėnas, Toronto, Ont., Canada

Amerikiečių komikas Bob Hope švęsdamas savo amžiaus 60 metų, pašaipomis pasiskundęs: "Sulaukiau tokio amžiaus, kad žvakės ant torto daugiau kaštuoja negu pats tortas." Taigi, atrodytų, jog 60 metų — tai jau labai daug! Tačiau tai buvo komiko nuomonė. Jis gi turėjo ką nors nutaikingo, humoristiško pasakyti apie savo amžių. Kitaip yra ir turi būti su tais, kurie ne komiko profesijoj darbuojasi.

Choro dirigento svajonė, pavyzdžiui galėtų būti tokia: turėti choristų tiek, kiek metų! Ar ne taip, maestro Gailevičiau?

Turime prieš akis muziką Stasį Gailevičių, gyvenantį ir kuriantį Toronte, Kanadoj, kuris sulaukė 60 metų amžiaus sukakties, o iš tų metų — bent 35 paskirti muzikinei veiklai.

Šios jo dvigubos sukakties proga Toronto lietuviškoji visuomenė suruošė jam pagerbimą, kuris įvyko lapkričio 14d. Prisikėlimo parapijos salėje.

* * *

Muzikas Stasys Gailevičius gimė 1904 metų lapkričio 28 dieną muziko šeimoje. Čia reikėtų priminti, kad jo ne tik tėvas, Emerikas Gailevičius, buvo muzikas, kompozitorius, tos srities pedagogas ir kariško orkestro kapelmeisteris, bet ir jo senelis buvo muzikinės srities darbininkas-vargonininkas.

* * *

Stasys Gailevičius baigė Kauno konservatoriją ir tobulinosi muzikoj Paryžiuj. Nuo 1930 metų Kauno valstybiniam teatre tvarkė dramoje muzikinę dalį ir akomponavo operoje. Lygiagrečiai bendradarbiavo Kauno radijofone, rašydamas muziką įvairiems radijo vaidinimams. Vilniuje dirigavo Rigoletto operą tų lietuvių, St. Gailevičius atsirado Vakarų Vokietijoj. 1951 m. atvyko (1942 m.).

1944 m., kartu su tūkstančiais kitų Montrealį Kanadoje. 1953 metais persikėlė į Torontą. Čia atidarė piano studiją ir pradėjo vadovauti mūsų kolonijos "Varpo" chorui, kuris ilgainiui tapo mūsų reprezentaciniu meniniu vienetu.

Sukaktuvininkas yra parašęs chorui dainų, kurios išspausdintos dar Nepriklausomoje Lietuvoje (Jaunųjų ūkininkų dainos, 1939). Solo dainos su pianinu išleistos 1947 metais J. A. V-se.

Vokietijoj gyvendamas muz. St. Gailevičius, kaip akompaniatorius, su mūsiškiais solistais aplankė daugelį stovyklų. Špakenbergo stovykloje vedė chorą ir vargoninkavo bažnyčioje.

Emigravęs Kanadon, Montrealyje suorganizavo lietuvių chorą, kuriam ir vadovavo ligi persikeliant į Torontą.

* * *

Sukaktuvininko muzikinė veikla Toronte ypatingai plati ir sudėtinga, atimanti iš jo ne tik reguliarias dienų darbo valandas, bet ir poilsio laiką.

Stasys Gailevičius Toronte vadovauja "Varpo" chorui, be to, jis vargonininkauja Šv. Jono Krikštytojo parapijoj ir veda tos parapijos chorą, taip pat vadovauja Toronto vyrų kvartetui, akomponuoja įvairiuose šios kolonijos koncertuose ir veda piano studiją. Šioje studijoje dėstoma pagal Toronto Muzikos konservatorijos programą. Visi studijos mokiniai kiekvieną pavasarį privalo laikyti konservatorijoj egzaminus už atitinkamus kursus. Išlaikiusieji gauna kurso baigimo pažymėjimus.

Po koncerto (1945 m. Vokietijoj, Oldenberge): sol. A. Dambrauskaitė, sėdi St. Baranauskas, stovi kairėj, už jo kiek toliau St. Gailevičius, sol. Jonas Butėnas, dešinėj.
St. Gailevičius and other Lithuanian musicians and soloists.

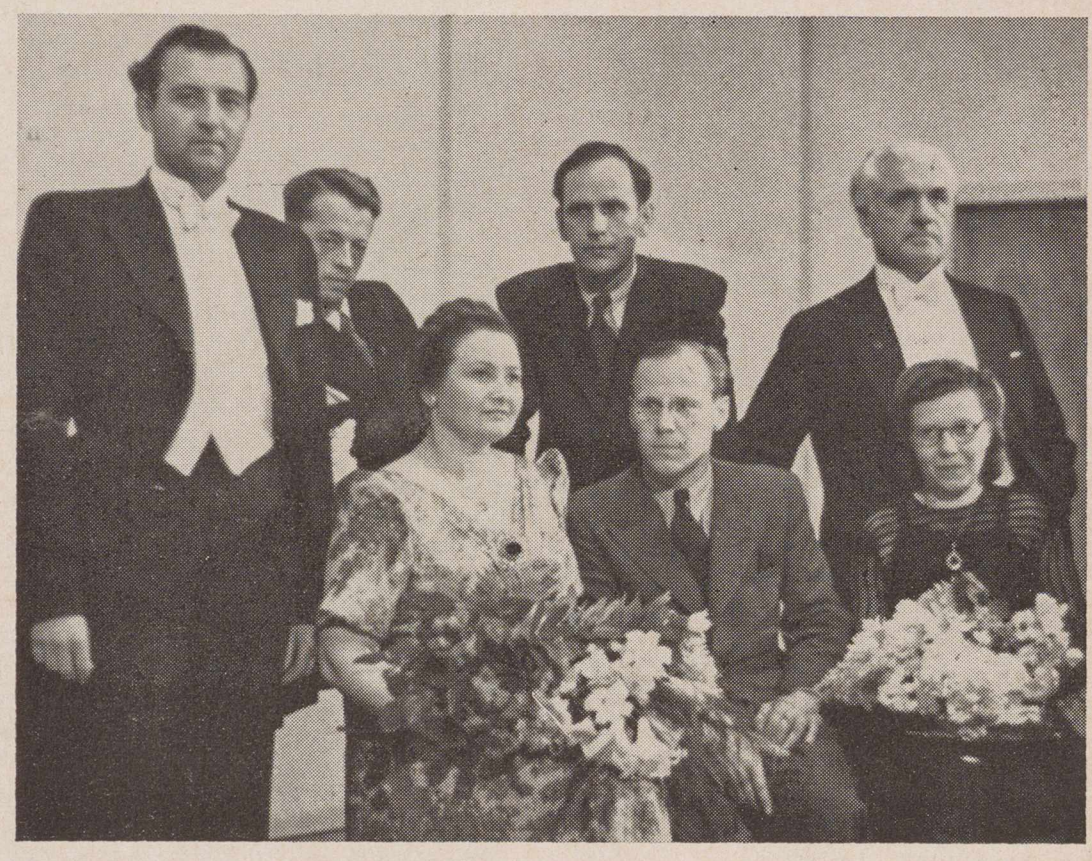

"Varpo" dešimtmečio koncertas 1962. Publika, akompaniatorė Skrinskaitė, dirigentas S. Gailevičius, choras. Foto M. Pranevičius

Toronto lietuvių choras "Varpas", diriguojamas S. Gailevičiaus.

Lithuanian mixed choir "Varpas", Toronto, conductor S. Gailevičius.

Nepaisant įvairių darbų, sukaktuvininkas dar yra sukūręs keletą solo, duetų, chorui dainų ir harmonizavęs bažnytinių giesmių (Klajūnui, Vētroj gimę ir kt.).

* * *

Muzikas Stasys Gailevičius torontiškiams lietuviams itin mielas ir brangus ypatingai kaip "Varpo" choro vadovas. Kas išskaičiuos arba ir kas smulkiai įvertins bei supras, kiek jo darbo ir triūso įdēta berepetuojant, beruošiant chorą įvairiems pasirodymams, visokiausioms išvykoms ir bendrai lietuviškos dainos ir giesmės reprezentacijai.

Čia, žinoma, reikia nulenkti galvą ir prieš pasišventusius "Varpo" choristus. "Varpas" yra pasirodęs nesuskaitomą daugybę kartų pačiam Toronte, o kiek jo būta įvairiose išvykose! Per dvylikos metų veiklą "Varpo" dainos skambėjo Toronte, Montrealyje, Hamiltone, St. Catherines, Niagara Falls, Windsore, Tilsonburge, Delhi, Detroite, Clevelande, Chicagoje, New Yorke, Rochestery ir kitur. Be to, choras dalyvavo abiejose Dainų šventėse ir abejuose Pasaulio Lietuvių seimuose.

Paskutiniu laiku "Varpas" įdainavo ir išleido savo dainų ir operų ištraukų plokštelę. Ją lietuviškoji visuomenė, reikia tikėtis, priims kaip dainos meno dovaną, kuri suteiks daug pasigėrėjimo.

* * *

Choro sąstatas nuolat keičiasi. Jam reikia "naujo kraujo", ypač iš jaunimo tarpo. Vadovas St. Gaile-

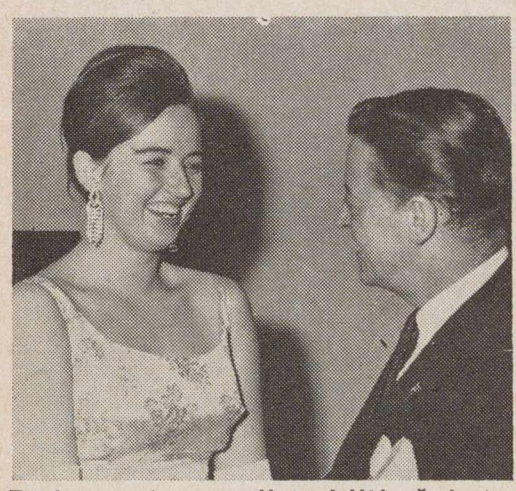

Po koncerto su soliste Lilija Šukyte.
After concert: soloist L. Šukytė and composer S. Gailevičius.

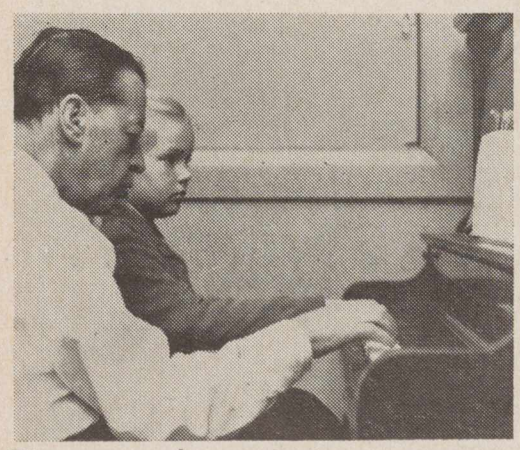

Piano pamoka.
Piano lessom with S. Gailevičius.

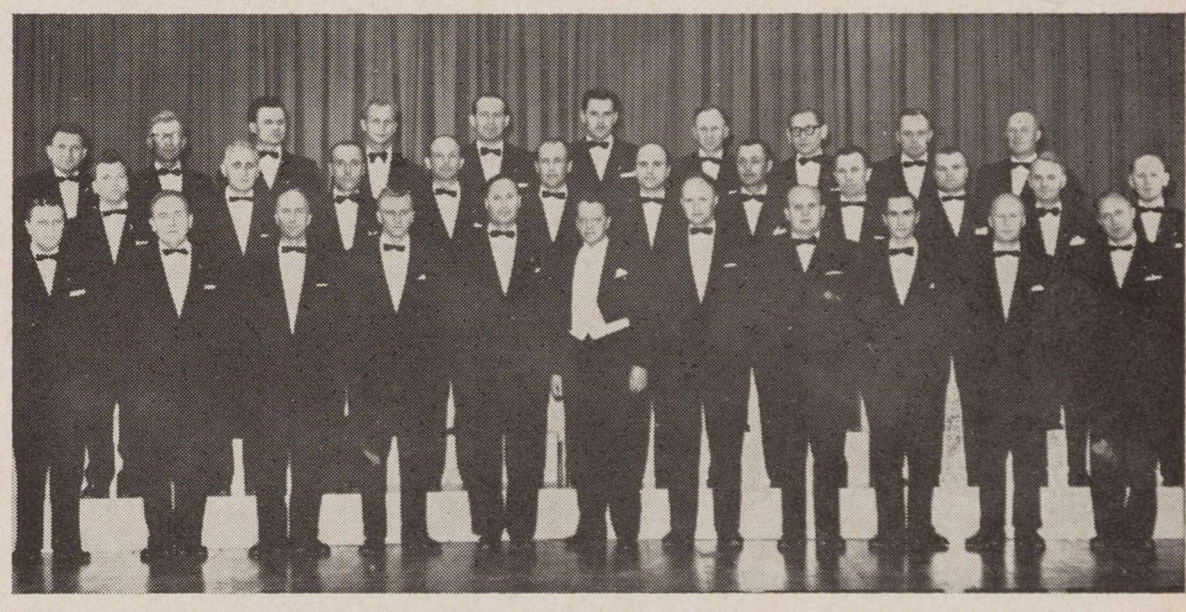

Toronto "Varpo" vyrų choras, vadovaujamas Stasio Gailevičiaus.
Mens' choir "Varpas", Toronto, Ont., conducted by S. Gailevičius.

Toronto "Varpo" moterų choras, vadovaujamas Stasio Gailevičiaus.
Womens' choir "Varpas", Toronto, Ont., conductor Stasys Gailevi)ius.

"Varpas" koncertuoja United Appeal rinkliavos proga ant Toronto miesto savivaldybės (City Hall) rūmų laiptų. Foto J. Dvilaitis
"Varpas choir performing on Toronto' City Hall steps.

vičius tikisi, kad bus ir choro laikino sumažėjimo nedramatizuoja. Užklaustas torontiškio laikraštininko, kas daryti, kad chorai gyvuotų? — jis šaltai atsakė:

—Teoretiškai — nesunkus atsakymas ir, netgi, lengvas: reikia papildyti chorų retėjančias eiles, raginant jaunimą jungtis į lietuviškos dainos puoselėjimo darbą, kad jis (jaunimas. P. A.) mus galėtų pavaduoti ir tęsti mūsų pradėtas tradicijas. Dabar egzistuojančių lietuvių chorų likimas — mūsų pačių (ypač jaunimo) rankose. Jei būsime tam reikalui pasyvūs, jei nebus kas papildo jų eiles, jei chorai nebus palaikomi morališkai, lankant jų koncertus, savaime aišku, chorai bus pasmerkti išnykti. Taigi, — chorų likimas lietuviškos visuomenės rankose.

Slenkstyje į septyniasdešimtuosius, linkime sukaktuvininkui ir toliau būti tokiu pat darbingu, energingu ir kūrybingu, kaip ligi šiol, dar ilgus metus!

S. Gailevičius vargonininkauja Toronto Liet. šv. Jono Krikšt. parapijoj.
Stasy Gailevičius at the organ, St. John Baptist Curch, Toronto, Ont.

"Varpo" choro (dainuota plokštelė. Vienoje pusėje — lietuvių kompozitorių kūriniai ir harmonizuotos liaudies dainos, kitoje operų ištraukos iš turtingo choro repertuaro.
Plokštelė atlikta gerai, choras skamba darniai. Šalia plokštelių "Mylėsi Lietuvą iš tolo" (iš Dainų Dienos programos) ir Čiurlionio ansamblio, ši plokštelė yra viena iš geriausių iš paskutiniuoju metu išleidžiamųjų.

Lithuanian folk song and opera excerpts record, recorded by "Varpas" choir in Toronto, Cnt., Canada.

Dirigentas S. Gailevičius su Toronto vyrų kvartetu.
Toronto Lithuanian Mens' Quartet and director Stasys Gailevičius.

Iš A. Mončio parodos Paryžiuje. Works by A. Mončys. Exhibit in Paris

ANTANAS MONČYS

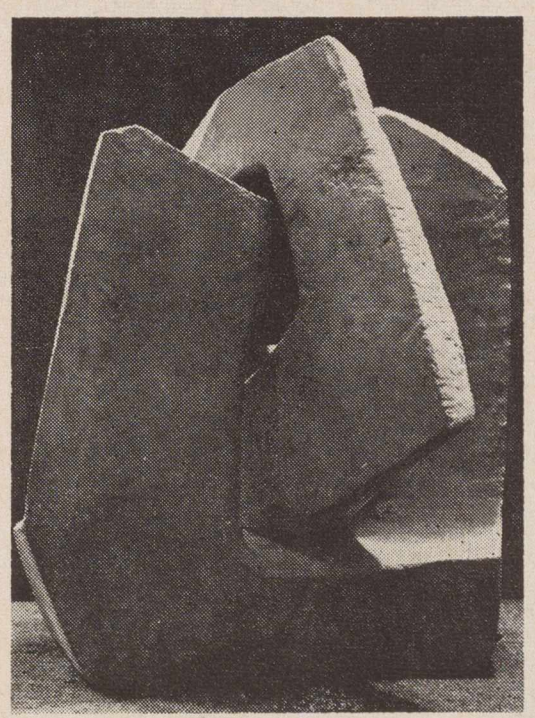

Judąs akmuo. A. Mončys
Moving stone

Skulptorius Antanas Mončys, kurio darbų jau esame rodę LD žurnalo skaitytojams, šią vasarą, birželio 11 d. — liepos 15 d. Paryžiuje, 228 Boulevard Raspail buvo suruošęs parodą, išstatydamas 40 darbų, atliktų granite, marmure, alebastre, medyje ir metale. Parodą aplankė apie 3000 žiūrovų.

Rudenį jo darbų paroda kartu su A. Dargiu, surengta Clevelande, o kitais metais planuojama Čiurlionio galerijoje Chicagoje.

Štai vienas iš spaudos balsų, atspaustų meno ("Arts", nr. 969) žurnale:

"Šios Mončio iškaltos įvairių formų ir medžiagų skulptūros yra sintetinės konstrukcijos: jos atliktos menininko pasirinktuose erdvės išmatavimuose, kurios itin gaubia stambaus plastinių formų kondensuotumus.

Panaikindamos vaizdus, šios formos charakterizuoja gražios, didelių tūrių išraiškos estetiką, kuri kartais pasireiškia harmoninga ir dinamiška struktūra, atlikta čia pilnų reljefų, čia įdaubų, čia išgaubų pagalba; kitur gi jinai pasirodo statiškos išvaizdos, bet pilnu paslėptos energijos masių pavidalu." C. G.
(Christine Gleiny)

Skulptorius A. Mončys namie. Sculptor A. Mončys at home.

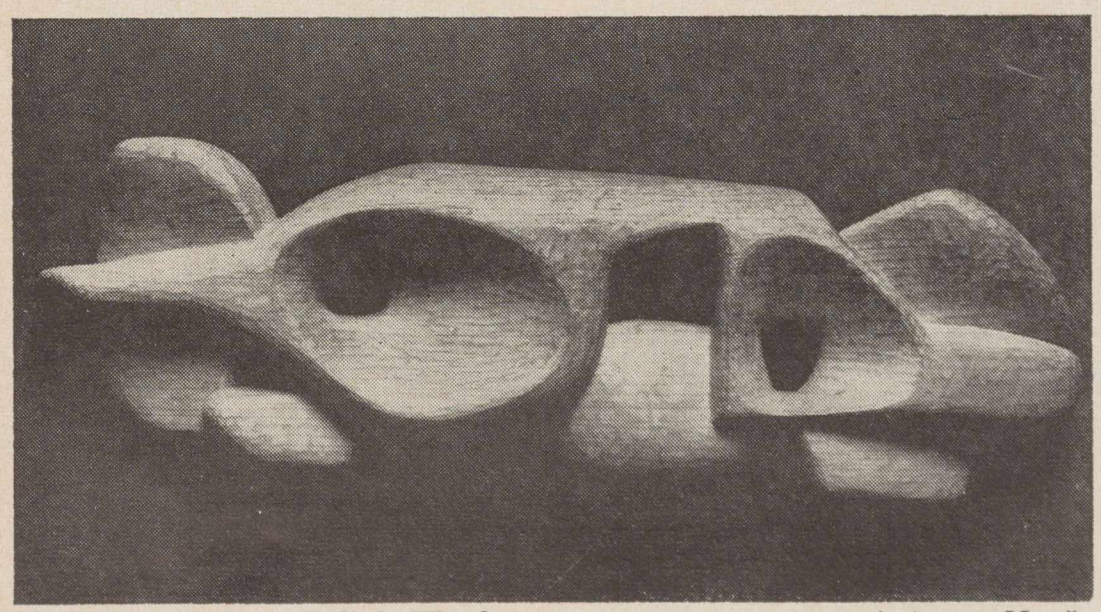

Reljefas .Medis / Relief. Wood. Antanas Mončys

KNYGOS IR AUTORIAI

Rašytojai okupuotoje Lietuvoje ant tirpstančios ledo lyties

Okupuotos Lietuvos vadinama Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, nuo šių metų pasivadinusi "Vagos" leidykla, buvo paskelbusi skaitytojams konkursą, kokia 1963 metų grožinės literatūros knyga geriausia ir kokia gražiausia. Buvo keletas kategorijų: 1. Lietuvių tarybinių rašytojų knygos, 2. vertimai iš rusų ir k. sovietų rašytojų, 3. užsienio rašytojų (Vakarų Vokietijos, Australijos... ir kt.).

Biuletenyje "Naujos Knygos", nr. 4, paskelbta, kad skaitytojų daugumą geriausia ir vertingiausia lietuvių tarybinių rašytojų knyga pripažino: M. Sluckio "Laiptai į dangų", J. Paukštelio "Netekėk, saulele", ir E. Mieželaičio eilių rinkinį "Atogrąžos Panorama". (Vertimų ir gražiausios knygos čia neliesime, nes tai neįeina į mūsų temą).

Davinių pranešime nepasakyta nė kiek dalyvavo balsavime, nė po kiek balsų gavo "geriausios" knygos. Žinodami bolševikinių balsavimų sistemą, negalime būti tikri, kad knygų gerumo nenusprendė patys konkurso rengėjai bei "balsų skaitytojai." Faktas, jog pati leidykla mano ir skelbia, kad tos knygos geriausios.

Tuščia būtų ginčytis dėl tų knygų gerumo. Verčiau pažiūrėkime, iš ko skaitytojai rinko ir ar turėjo iš ko pasirinkti.

Knygų leidimas "tarybinėj" leidykloj, kaip žinome, užplanuojamas iš anksto. Bet taip pat jau į planą įėję nė vienais metais plano neįvykdyti. Nelengva iš tolo ir susigaudyti, kas žadėta ir kas tesėta. Gali būti, kad mūsų aptarime vieno kito leidinio nebus paminėta. 1963 m. knygų rinkoje pasirodė šios grožinės (hm! grožinės?) literatūros aha(aha! literatūros, ne partinės partitūros!) knygos:

Poezija—(be minėtos Atogrąžos) Putino Būties valanda, J. Marcinkevičiaus Duoną raikančios rankos, V. Mozūriūno Vilniaus etiudai, J. Macevičiaus Mano pozicija, J. Degutytės Ant žemės delno, V. Rudoko Saulėgrąžų vasara, Palčinskaitės Amenys žydi.

Beletristikos — apysakos — Baltrūnienės Gintaras, A. Baužos Išeities taškas, J. Dovydaičio Gūdžioje girioje, V. Dautarto Kai nurausta Putinas, J. Mikelinsko Pažinai tu jį?, A. Pociaus Verpetas ir keletas feljetonų, satyros rinkinėlių, kurių daugelis paimta iš "Šluotos", tik gaila, kad ne ton vieton sušluota.

Romanai — (be minėtų dviejų) I. Mero Lygiosios trunka akimirką, V. Sirijos Giros "Štai ir viskas". Tai ir viskas!

Skelbta dar Putino Sukilėlių II tomas, J. Baltušio jau kelinti metai reklamuojamos Paskutinės mišios, K. Borutos perredaguoti Mediniai stebuklai. Nepasirodė.

Iš poezijos 8 rinkinėlių septyni tikrai jau labai kuklutės knygelės. Skaitytojas pasirinko didžiausią— Lenino premijos laimėtojo Mieželaičio knygą. Kaipgi kitaip jis galėtų padaryti! O ar daug gero ir gražaus jis ten rado, ar suprato, ar buvo jam artimos tos abrakadabros apie Marilyn Monro ir kitas gražuoles, kam to klausti. Pakanka, kad autorių įgėlė "kosminės stuardėsės akys" skrendant į Braziliją. Mieželaitį partija tiek išpaikino, kad šiandieną kritikai aplink jį vaikšto ant pirštų galų ir pripažįsta kiekvieną jo manieringą pasimaivymą. Jis, atrodo, lenktyniauja su atgyvenusiais, komunistų keiktais ir prakeikais formalistais dekadentais... Jeigu tik įkiša kur žodį "revoliucija", ar "raudonas", pažaboti kritikai nežino kaip liaupsinti. Gerokai abstrakcijų prišneka savo rinkinyje ir būsimasis Lenino ordino kandidatas J. Marcinkevičius. Kitų sovietinėj atmosferoj išaugusių poetų "kūrybą" tenusako pora Rudoko posmų iš "Saulėgražų (gražesnis būtų tikras tarybinis žodis "Siemečkų") vasara":

> **Poezija — ne desertas**
> **Kai kam po sočių pietų. —**
> **Poezija — tai pasvertas**
> **Šūvis kautinių metu!**
>
> **Poezija — realybė**
> **Su meile ir kančiomis,**
> **Tai marškiniai prilipę**
> **Darbymečio dienomis."**

Savo Ars poetica kadaise yra parašęs Horacijus. Mėgdavo tuo pažaisti ir kiti. Bet Rudokas, atrodo, bus visus "pralenkęs". Jei šiose Rudoko eilutėse yra nors lašas poezijos, tai šis žurnalo lapas yra odinis ir iš jo drąsiai galite sau batus pasisiūti.

Verčiausias visų rinkinių yra Putino Būties valanda. Čia autorius su dideliu įsijautimu ir aukšta žodžio meno kultūra grįžta į save, į vidinę kontempliaciją, nesirūpindamas išoriniu pasauliu, nei šviesiaisiais tarybiniais laimėjmais. Pasisakydamas prieš apnuoginto žmogaus kolektyvizaciją, autorius iškelia individą ir jo prometejinę kančią. Putinas duoda didelį suluošintų žmonių aplinkoje gyvenančio poeto būties dokumentą, kuris dar bus įvertintas. Kai kuriais eilėraščiais Putinas pralenkia garsiuosius laisvajame pasaulyje išreklamuotus Pasternako rezistencinius eilėraščius.

Nors vienas kitas nedrąsiai savo beletristikoje yra bandęs žioptelti ir pakaltinti "asmenybės kultą", bet ko nors panašaus į Ivaną Danisevičių nė vienas nedrįso. Lietuviams, matyt, buvo pakištos kitos temos: plūsti "buržuazinių ponų valdomą Lietuvą" vaizduoti "rūsčios pokario klasių kovos heroiką" (kitaip sakant — liaudies gynėjų siautėjimą, partizanų-"banditų" dergimą), atskleisti "tarybinio žmogaus charakterį" jo "dvasinį grožį" (žmogiškai sakant — pagiežą Lietuvai, kerštą visiems, kas ne su komunistais), žodžiu, žvelgimas "į jau nueitą tarybinio gyvenimo etapą pro šiandieninę komunistinės statybos interesų prizmę." Sunku kai kuriems autoriams per visą knygą išlaikyti tokį "pilietinį skambėjimą." Nors rašėjai neriasi iš kailio visi, bet kritikai šaukia: situacijos netikros; žmonės išgalvoti, dirbtiniai; argumentai paviršutiniški; sprendimai neįtikėtini... Suprantama, rašytojui nelengva "įsisavinti naujos tikrovės reiškinius". "Tikrovės", kurio nebuvo ir nėra. (Kabutėse žodžiai ir sakiniai paimti iš sovietų kritikos). "Tikrovę" reikia sufabrikuoti. Geriau sekasi šioje srityje rašytojams menko talento, bet didesnės fantazijos. Taip elgiasi, pavyzdžiui, J. Dovydaitis, A. Bauža ir M. Sluckis. Jiems kad tik rašyti. A. Bauža savo Stockholmo novelėse tiek įsismagina, kad prirašo neįtikimiausių nesąmonių. J. Dovydaitis rėžia iš peties, lyg jis būtų Rygos "litinių" (parduodamų po litą) romanų leidyklos užprašytas. M. Sluckis skiedžia rankoves atsiraitęs, beieškant stiliaus "amerikų", net į "buržuazinius" rašytojus (N. Mazalaitę) nusižiūrėdamas. Stengiasi ir A. Pocius. Jis yra parašęs neblogų kaimo vaizdelių. Bet kai reikia pagal griežtą planą, tiek jam, tiek ir V. Dautartui išeina tik tuščios pastangos. Gal ir gerai. Viena Baltrūnienė saugiau jaučiasi, bet ir ji vietoj "tarybinio žmogaus grožio ir taurumo" kol kas atskleidžia tik likusius "buržuazinės moralės" tipus, išsikerojusius kolūkyje ir užimančius vietas, kur turėtų sėdėti grynasis komunistinis šventuolis, kurio, deja, dar nėra. Geriausia, atrodo, bus pasisekę save ir savo praeitį sudergti J. Paukšteliui. Abejoju, ar nors vienas iš vyresniųjų, mačiusių tikrąjį Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, galėjo šią knygą iki galo perskaityti ir dargi balsuoti kaip už geriausią. Kaimo žmonės ir jų gyvenimas J. Paukšteliui kai kur gerai vyksta parodyti, bet komunistėlių apologija — tikra nesąmonė!

Nacių neapykanta žyduose dar labai gyva net laisvajame pasaulyje, sovietai ją kaitina kaip įmanydami, — I. Mero apysaka "Lygiosios trunka akimirką" yra viena tų žiežirbų geto košmarui priminti.

Buržuazinį pasaulį, jo žmones, lietuvius, pasitraukusius iš tėvynės vaizduoja Sirijos Gira, turėdamas kaip nors atgauti pusiausvyrą, po nevykusiai išblaškytų voratinklių (romanas periodikoje "Voratinkliai draikės be vėjo'"). Savo herojų jis ištampo po prancūzų svetimšalių legijoną, po Vokietiją ir Aziją, kur tik jis gauna kokios "antifašistinės" medžiagos fonui sudaryti, grąžina jį Lietuvą, sumaišo jam protą ir per tokią bepročio prizmę perleidžia savo romaną. Literatūrinį žodį autorius jaučia, bet meno kūrinio nepajėgia sukurti. nes perdaug pasiduoda psichopatinei laisvojo žmogaus ir laisvojo pasaulio neapykantai. Meno kūrinys iš to negimsta. Bet Girai to ir nereikėjo. Nereikia to nė o vergvaldžiams. Su tuo romanu jis vėl atsistojo ant kiek stambesnės, bet vistiek tirpstančios ledo lyties. Kaip ir kiti nenorintieji be laiko nueiti pas Staliną ar pas Nikitą. C'est la vie!

A. Ruzgaitis

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Alė Rūta, **Gyvenimo lašai.** Eilėraščiai. Spaudė ir platina Nida Press, London, W. 11. England. 1964. 64 psl. Kaina nepažymėta.

Stasė Vanagaitė-Petersonienė, **Nulaužta šaka.** Trijų vaizdelių pynė. Išleido Am. Liet. Vaiko Ugdymo Dr-ja. 2319 West Garfield Blvd., Chicago, Ill. 60636. 1964. Viršelis Vl. Vijeikio. 82 psl. Kaina $2.

Su "Muzikos žinių" 1963 m. nr. 3-4 (170-171) priedo atsiųsta šios gaidos:

Pulkim ant kelių. Fūga vargonams. Kun. A. Strazdelio tema parašė Juozas Žilevičius.

Kun. Vladas Budreckas, M. M. **Trys giesmės į Mariją Lietuvos šventovėse.** Žodžiai kun. St. Ylos. Vienam balsui su vargonų pritarimu

Missa Verbum Caro ad quattuor voces inaequeles organo comitante. Auctore Casimirus Senkus, Mag. Mus.

Su "Muzikos žinių" 1964 m. nr. 1 (17) atsiųsta priedo šie gaidų leidiniai:

O Nemune. Muzika Broniaus Budriūno, žodžiai Bern. Brazdžionio.

Pranas Ambrazas, **Kalėdų giesmės.** Giesmė Jėzui, Kalėdų Kristui (žodžiai V. Nemunėlio), Šią naktį, šią ramią (žodžiai D. Mickaitės-Mitkenės).

Hymn for America. Dedicated to Our Lady of Šiluva, Lith. memorial Chapel in the National Shrine of the Immaculate Conception, Washington, D. C. Words by Sister M. Leona, O.S.F; Arranged by Rev: L. A. Budreckas, M.M.

Pastaboje pažymėta, kad žodžiai pagal Maironio "Apsaugok, Aukščiausias", o muzika pagal Č Sasnausko.

Antra šio spaudinio laida skirta nebe Šiluvos koplyčiai, bet Our National Shrine pašventinimui atminti.

Juozas Almis Jūragis, **Tolimieji miražai.** Eilėraščiai. Sydney, 1964. Išleido Žemaičių Knygos Mėgėjų Ratelis Gintaras, Box 71. P. O. Lakemba, N. S. W. 142 p: 14 šilingų:

Gražina Reisgytė, "Studentų žodžio" Australijoje redaktorė, atgaivinusi šį ilgesnį laiką nebepasirodžiusį akademikų priedą prie Sydney savaitraščio "Mūsų Pastogė". Pirmas jos suredaguotas rugp. 31 d. numeris daro labai gerą įspūdį.

Gražina studijuoja farmaciją Sydnėjaus universitete, Australijoje. Ji uoliai dalyvauja liet. kultūrinėje veikloje. Iš Lietuvos išvyko su tėvais dar visai maža būdama. Jos tėvelis klaipėdietis, buvusio direktorijos pirmininko sūnus.

Gražina Reisgytė, editor of "The Students' Word" in Australia.

Cvirkos paminklas Vilniuje.

Krėvei paminklas jo gimtinėje.

Tai taip gerbiami ir "atžymimi" rašytojai komunistų pavergtoje Lietuvoje: tas, kuris beatodairiškai tarnavo okupantui už grašius parsidavęs, susilaukė puikaus skvero ir paminklo tokio pat, kaip Stalinui, o tas, kuris liko ištikimas Lietuvai ir geriau pasirinko tremtį, negu tarnavimą okupantui, — stuobrio kelmą tolimame Dzūkijos užkampyje. Vidurinės mokyklos meno praktikantai pernai vietinams gyventojams padėjo sutvarkyti aplinką, o šiemet medžio kamiene iškalė Vinco Krėvės bareljefą, bent taip papuošdami sodybą, kurioje gimė rašytojas. Kitoje bareljefo pusėje jie prašė Dainavos šalies senų žmonių padavimų ištrauką:

"Daugel mūs tėvynėje yra puikių vietų, bet tarpų visų gražiausia Dainavos šalis."

Stalino, kuriam Cvirka pardavė savo tėvynę, paminklų nebeliko nė ženklo. Panašus likimas laukia ir jo trubadūrų Cvirkos, Neries (jai paminklas pastatytas Karo sodely vietoj Nežinomo kareivio kapo!) ir panašių...

NEOBJEKTYVI ENCIKLOPEDIJA

Neseniai Paryžiuje išleista dešimties tomų prancūzų enciklopedija: Le Grand Larousse Encyclopedique. Tai puikus, gražiai iliustruotas leidinys, apimąs visas gyvenimo sritis. Deja, žinios apie Lietuvą, ypač lietuvių literatūrą gana tendencingos ir vienšališkos. Atrodo, jos parašytos ar suteiktos kokio nemokšos ruso ar lenko, nes kai kurie vietovardžiai ar asmenvardžiai rašomi slaviškomis galūnėmis: Pažaislaiski vietoje Pažaislis, Rimši vietoje Rimša.

Straipsnelis apie lietratūrą teisingai pradedamas mūsų liaudies daina. Toliau seka Donelaitis, Baranauskas, Kudirka, Vaižgantas, Maironis, Žemaitė, Baltrušaitis, Krėvė, Vydūnas, Milašius, Boruta, Radauskas, Cvirka ir Vienuolis. Tai ir viskas. Be to, atrinkimas labai jau savotiškas. Nėra nei Mykolaičio-Putino, nei Sruogos, nei Binkio, nei Kiršos, nei Simonaitytės, nei Vaičiulaičio, nei Jankaus, nei Aisčio, nei Brazdžionio, nei Mazalaitės, o ką jau kalbėti apie paskutiniuoju laiku išaugusius rašytojus, kaip Baronas, Gliauda, Nagys, Nyka Niliūnas, Bradūnas, Alė Rūta... Enciklopedijos redaktoriai galėjo kreiptis į Lietuvos Atstovybę Paryžiuje ar žvilgterti į vokiečių Der Grosse Herder, norėdami patikrinti žinių objektyvumą, bet jie to nepadarė, lyg tyčia.

Iš dailininkų bei skulptorių minimi: Čiurlionis, P. Kalpokas, K. Didžiokas, P. Rimša, V. Grybas, P. Vaivadas, J. Mikėnas, B. Dilka, Žmuidzinavičius, Jurkūnas ir Tarabildienė. Visi tie dailininkai, tiesa, yra, istorijoje, bet minėti Dilką, o neminėti Skleriaus, minėti Vaivadą, o nematyti Zikaro tai jau daugiau negu neobjektyvumas! Pagaliau — nėra nė vieno laisvajame pasauly gyvenančio dailininko ar skulptoriaus vardo, kai tame pat Paryžiuje yra tokie išgarsėję mūsų dailininkai, kaip V. Kasiulis ir A. Mončys. Šis faktas rodo, kad žinias enciklopedijai pateikė asmenys, nieko bendra su menu neturį. Kaip tada galima pasitikėti kitomis enciklopedijos žiniomis? Gėda redakcijai, kad ji pasitiki neatsakingais informatoriais, o nesikreipia į pirmuosius šaltinius.

Atitinkamos mūsų įstaigos bei organizacijos turėtų parašyti redakcijai laiškus ir reikalauti atitaisyti mums padarytą skriaudą sekančioje enciklopedijos laidoje.

Prie straipsnelio yra keturios nuotraukos: žemėlapis, du Kauno vaizdai ir Cvirkos paminklas Vilniuje! Nuotraukų parinkimas išduoda žinių šaltinį. Argi ir Prancūzų mokslo bei meno centruose sėdi komunistų politrukai, kad nebegalima pasaulio informuoti laisvai ir objektyviai? (J. T.).

Librairie Larousse, 17, rue Montparnasse, et boulevard Raspail, 114, Paris VIe.

J. Mikėnas (1901-1964) TAIKA /Peace

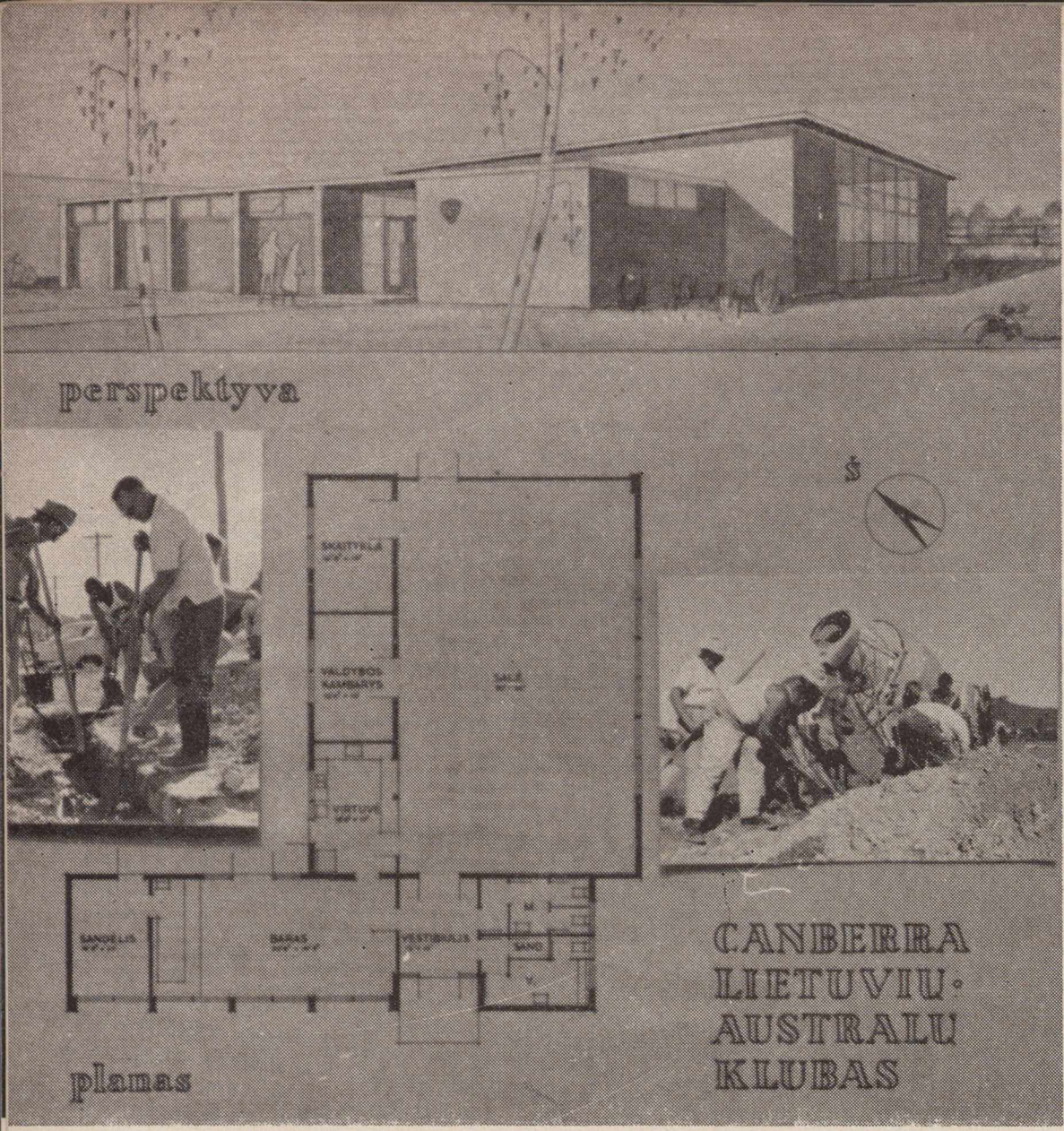

Camberros Lietuvių Namų planas ir perspektyvinis vaizdas (Šonuose pridėta pora statybos darbų nuotraukų.)

Scenes from the opening of the Lithuanian Center at Canberra.

CANBERROS (AUSTRALIJOJE) LIETUVIŲ NAMAI

Visos nuotraukos T. Žilinsko

Namų atidarymo šventės prezidiumas. Iš kairės: V. Daubaras, Krašto valdybos atstovas, J. R. Frazer, M. H. R. parlamento narys, A. Čeišys pirm. (kalba), **prel. C. Favier, A. Andriuška, komiteto narys.**

Canberra yra Australijos Commonwealtho valstybės sostinė, turinti apie 75.000 gyventojų ir atliekanti funkcijas kaip JAV-bių Washington, D. C. Miestas turi daug imigrantų, o taip pat būdamas užsienio diplomatų centru, yra pats kosmopolitiškiausias Australijoje. Čia gatvėse, šalia oficialios anglų kalbos, galite išgirsti įvairiausių kalbų, įskaitant ir lietuvių.

Lietuviai Canberroje pradėjo rodytis gale 1947 m. ir pradžioje 1948, kada iš pereinamų stovyklų juos pradėjo skirstyti į darbus.

Pirma organizacinė lietuvių veikla Canberroje prasidėjo 1949 m. sausio 23 d.; tada Canberros lietuvių komitetas surašė pirmąjį savo veiklos protokolą ir netrukus, vasario 16-tą dieną pasirodė viešai suruošęs iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimą.

Canberros ir jos apylinkės lietuvių skaičius išaugo beveik iki 230 asmenų. 1950 m. rugsėjo 23 Australijos Lietuvių Draugijos Canberros skyrius persiorganizavo į Australijos Lietuvių Bendruomenės Apylinkę.

1956 m. per apylinkės visuotiną susirinkimą iškelta mintis pasistatyti nuosavus lietuvių namus. Nutarta steigti Lietuvių-Australų klubą ir taip sudaryti palankesnes finansines sąlygas statybai.

1961 m. priimti klubo įstatai, išrinktas laikinas komitetas ir pasirašyti pirmieji aukų-paskolų neterminuoti ir benuošimtiniai pasižadėjimai.

1962 m. sausio mėn. įsigytas žemės sklypas, sudaryti ir patvirtinti namų planai ir 1963 m. sausio 30 d. prakasti pamatai.

Canberros Lietuvių Namų svetainė. Prie baro stovi Petras Pilka.

Kitų metų spalio 25 statyba baigta ir valdžios organų priimta. Klubas pradėjo veiklą, bet oficialus atidarymas atidėtas iki tol, kol bus įsigyti baldai, įrengta virtuvė, padarytos langų užuolaidos, sutvarkytas sklypas ir atlikti kiti smulkesni darbai. Šių metų gegužės 30 d. viskas buvo gatava.

Sklypas apsodintas medžiais ir krūmais. (Vieno akro). Jame jau įrengta krepšinio aikštė. Dar numatoma teniso aikštė ir automobiliams statyti plotas.

Namuose yra: pagrindinė salė, talpinanti apie 150 sėdimų vietų, kambarys posėdžiams, skautų buklas, svetainė-baras, pora sandėlių ir k.

Sudaryti lietuviams sąlygas linksmai ir kultūringai praleisti laisvą laiką; sudaryti sąlygas klestėti sportui lietuvių jaunimo tarpe; lietuviškai auklėti jaunimą.

Daug tų darbų klubas jau gali vykdyti.

Šiuo metu klubas turi 173 finansinių narių. Iš jų 143 pilnateisiai (lietuviai) ir 30 nepilnateisių (nelietuvių). Klubo garbės narys yra J. Bačiūnas.

Klubo komitetą sudaro: A. Čeičys, pirm., A. Genys, vicepirm., A. Švedas, ižd., V. Martišius, sekr. N. Volkas, inf. reik. ved., A. Andriuška, pramogų par. ved., P. Pilka, naujų narių priėmimas, C. Žilinskas, baro reik., ir J. Brockwell, baro leidimo laikytojas.

Klubą aptarnauja rinkti komiteto bei jo kviesti klubo nariai be atlyginimo.

Į namų statybą įdėta: 3300 svarų, banko paskola 5000 sv., talkos darbo valandų 3628, vieną valandą vertinant 10 šilingų, viso pastato kaina (be sklypo) susidaro daugiau kaip 10,000 svarų.

Pabaiga 19 psl.

Vienas iš Canberros Liet. Namų iniciatorių ir mecenatų — liet. statybos firmos dir. V. Genys prie namų baigimo darbų.

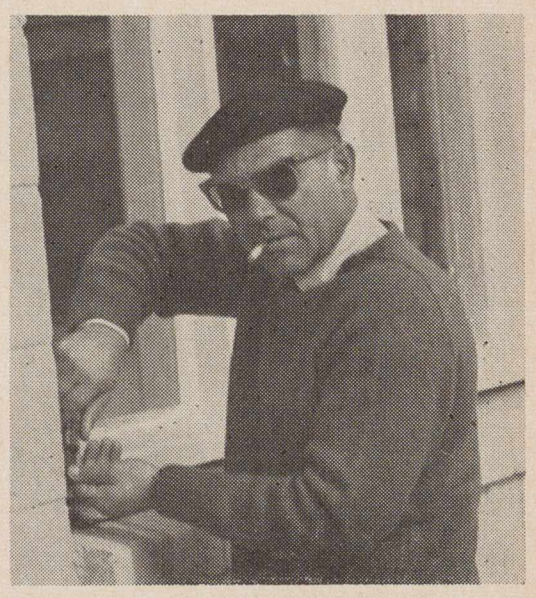

Canberros lietuvių choras, diriguojamas P. Dariaus dainuoja iškilmėse.

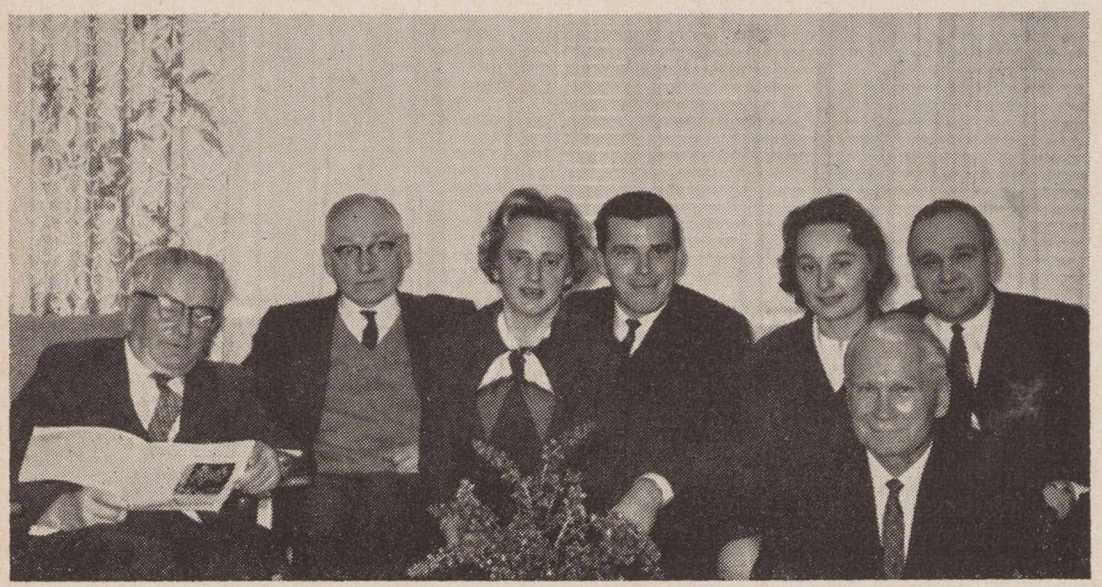

Melbourno lietuviai daktarai. Iš kairės: dr. W. Didžys, dr. K. Juozapavičius, dr. E. Petrikaitė-Šurnienė, dr. J. Mikolajūnas, dr. K. Brėdikytė-Whan, dr. S. Statkus, priekyje — dr. Iz. Kaunas. — Gegužės mėn. 31 d. Melbourne, dr. Iz. Kauno bute įvyko Victorijos Gydytojų Draugijos steigiamasis susirinkimas. Ši draugija įsijungia į Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungą. Draugijos valdybon išrinkta: I. Kaunas, W. Didžys ir J. Mikolajūnas.

Lithuanian physicians of Melbourne.

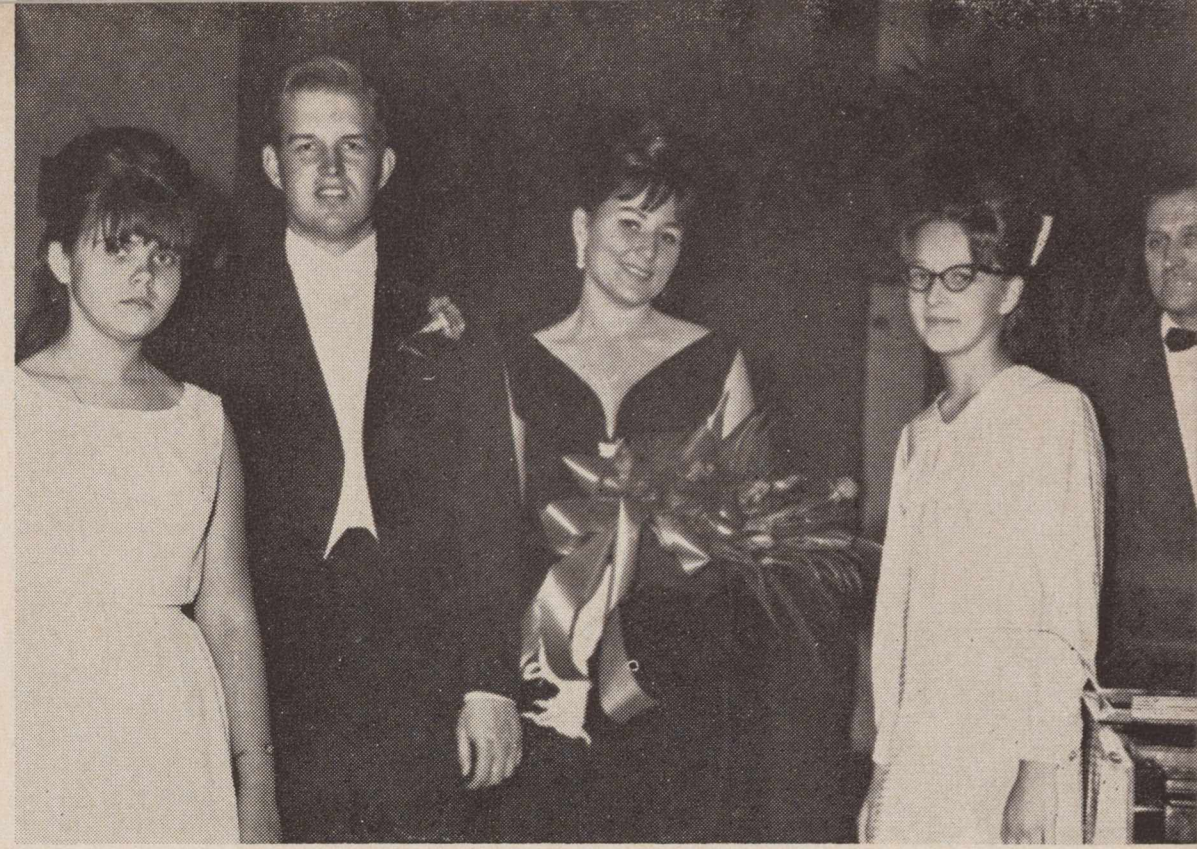

Po koncerto. pianistas Manigirdas Motiekaitis (2), sol. Nerija Linkevičiūtė (3); Dalia Gaižutytė (1), Asta Banionytė (4) ir Justas Pusdešris (5), Detroito Lietuvių Namų kultūrinių reikalų vadovas ir režisierius.

Foto Jonas Gaižutis

M. Motiekaitis (2) and soloist N. Linkevičiūtė (3) after their concert in Cleveland Ohio. Foto J. Gaižutis

Iš Montrealio lietuviško radijo pusvalandžio metinių sukaktuvių. Iš kairės: CFMB radijo stoties pranešėjas B. Dowling, V. Stankevičienė, praneš. Al Pascal (kuris visuomet prieš lietuvišką programą pasveikina lietuviškai), Lietuviško pusvalandžio vadėjas L. Stankevičius, sol. Gina Čapkauskienė, Kanados Kultūros Fondo vald. pirm. dr. H. Nagys,, K. L. Bendruomenės seimelio prez. pirm. K. Andruškevičius, užpakaly Kanados Liet. Bendruomenės krašto pirm. dr. P. Lukoševičius.

Anniversary celebration of the Montreal Lithuanian radio program.

Detroito Lietuvių Namų valdyba spalio 24 d. surengė dviejų metų namų įsigijimo sukakties balių-koncertą. Koncertinę dalį atliko solistė viešnia iš Chicagos mezosopranas N. Linkevičiūtė ir pianistas M. Motiekaitis.

Salė buvo beveik pilna (apie 300 svečių); nors šiam koncertui ir baliui bilietai kaštavo po 6 dol. Tai rodo, kad dauguma detroitiečių savus namus remia.

Sol. Nerija Linkevičiūtė dainavo: Budriūno Išdykęs rudenėlis, Gailevičiaus Klajūnas ir Oi, laukiau, laukiau, Bonn'o Nakties tyla, Šopeno Ruduo ir L'Haro Vilija iš operetės Linksmoji našlė, Pucini ariją iš Toscos, Carl Maria von Weberio Drei frei Schutz (vokiškai; visas kitas dainas ir arijas dainavo lietuviškai). Jos dainavimą palydėjo gausūs plojimai, bet biso nepajėgė iššaukti.

Pianistas M. Motiekaitis, be akomponavimo, paskambino solo šeštąjį Čiurlionio preliūdą, Šumano Simfonines variacijas. Publika karštai plojo; bisui paskambino Bogatellą.

Jie abu lengvai užkariavo detroitiečių lietuvių širdis.

Miela buvo klausytis kylančių jaunų menininkų. Tokių kultūrinių prošvaisčių Detroite ne taip jau dažnai matome. **Vl. Mingėla**

CANBERROS LIETUVIŲ NAMAI

Atkelta iš 18 psl.

Turima banko paskola tikimasi grąžinti per ketverius metus.

Klubo pagrindiniai tikslai yra:

Manome, kad sunkiausios mūsų dienos jau praeityje. Tikimės, kad išmokėjus skolas, galėsime gražiai džiaugtis atsiektu darbu ir vykdyti užsibrėžtus klubo tikslus, kurie yra visų lietuvių tikslai.

Komiteto narys informaciniams reikalams — **N. Volkas**

Liucija Baškauskaitė ir Rimas Valaitis — jaunavedžiai, susituokę Brocktone (Priešais Liucijos sesutė Asta). Inž. Rimas Valaitis iš Clevelando, Liucija baigė mokslus ir B.S. gavo Stonchillėje. Jaunieji povestuvinėn kelionėn buvo išskridę į Europą. Grįžę apsigyventi persikėlė į Kaliforniją. Čia tuojau įsijungė į lietuvišką veiklą, įstojo į chorą; Rimas išrinktas choro valdybon.

Abu ketina toliau mokytis ir siekti magistro laipsnių.

Jauniesiams Liucijos motina užsakė LD žurnalą keliems metams į priekį.

Newlyweds Liucija (Baršauskaitė) and Rimas Valaitis, who were married in Brockton, Mass. and now live in Los Angeles. Foto V. V.

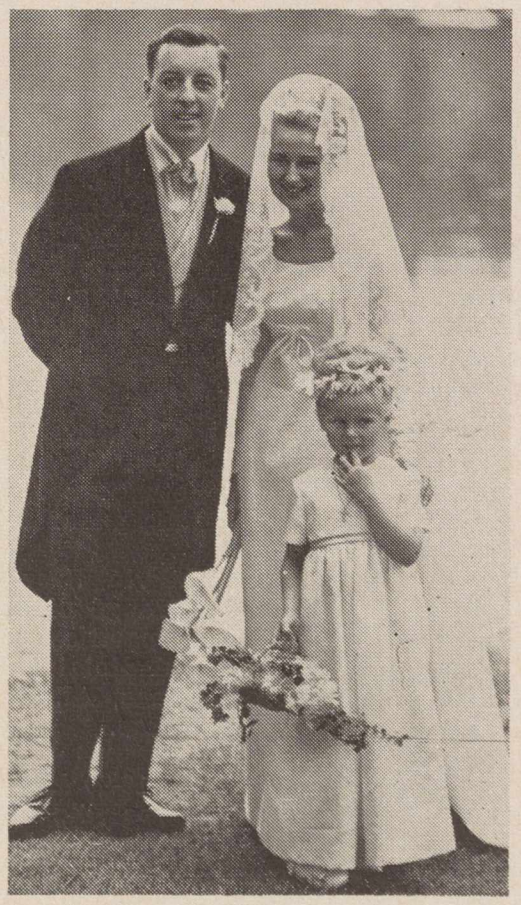

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Rimo Muloko ir Rūtos Raulinaitytės jungtuvės rugp. 15 d. Chicagos Marketparko bažnyčioje, kurios grindų marmuras išklotas lietuviškais raštais. Rūta yra Viktoro ir dr. Birutės Raulinaičių duktė (Apie dr. Raulinaitienę žiūr. šio LD nr. 25 psl.). Rimas yra Jadvygos ir arch. Jono Mulokų sūnus. Arch. J. Mulokas yra šios bažnyčios projekto autorius. Rūta šiais metais Illinois un-te įsigijo Bachelor of Science ir toliau studijuos masterio laipsniui įgyti; Rimas baigia architektūrą. Abu priklauso liet. jaunimo organizacijoms, Rimas buvo Chicagos Neo Lituania pirmininkas.

Jaunuosius sutuokia kleb. prel. V. Černiauskas.

Wedding ceremonies of Rimas Mulokas and Rūta Raulinaitytė.

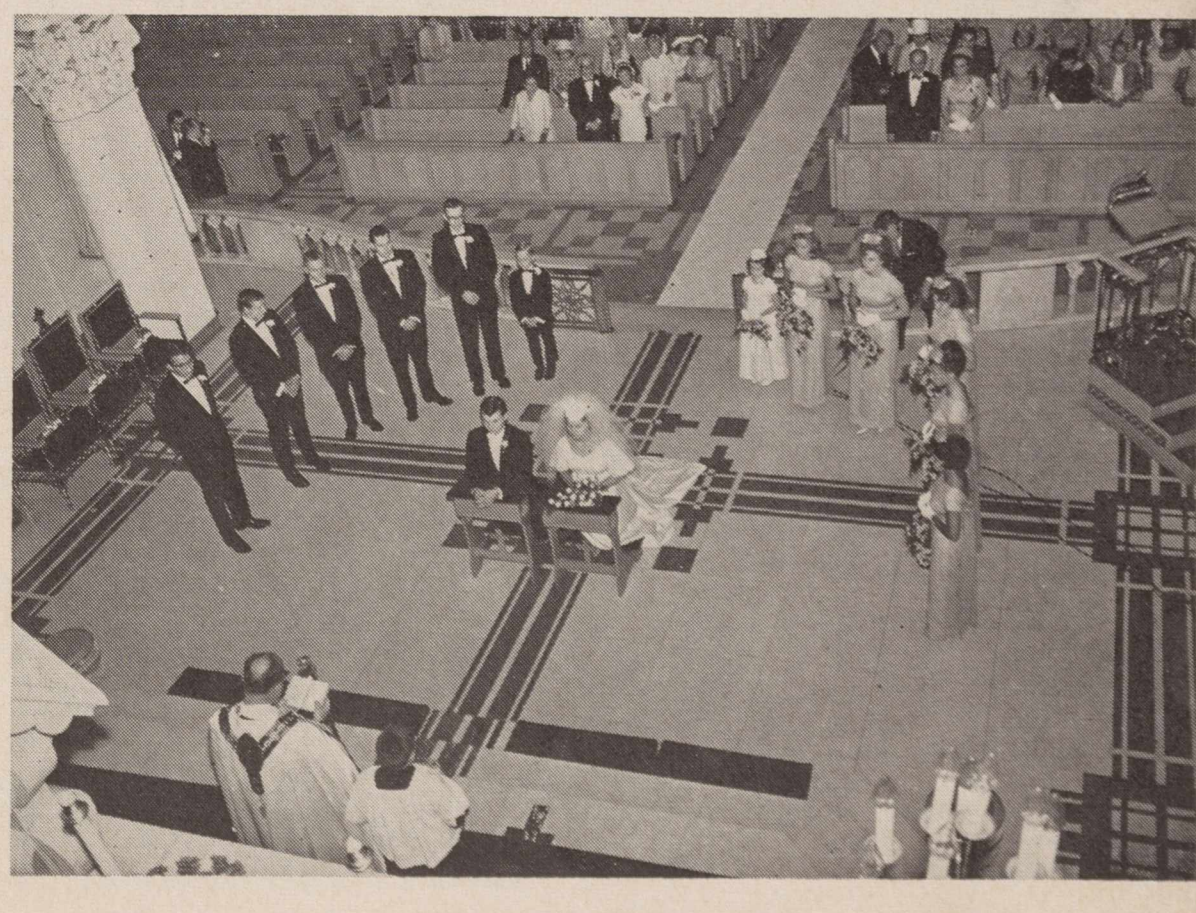

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS
Lapkritis 1964

— **Antanas Skirius,** "Lietuvių Dienų" žurnalo leidėjas, lapkr. 22 išvyko į Chicagą, New Yorką ir kitus rytinius miestus, kur susitiks su platintojais, bendradarbiais ir rėmėjais. Būdamas New Yorke, A. Skirius dalyvaus Vliko seime, atstovaudamas "Vienybės Sąjūdį".

— **Kun. dr. Petras Celiešius,** anksčiau gyvenęs Chicagoje, vėliau buvęs jaunimo stovyklos "Dainavos" vedėju, kurį laiką pastoracijos darbą dirbęs pas Nek. Marijos Prasidėjimo seseles, Putnam, Conn., nuo lapkričio pradžios atsikėlė į Los Angeles Šv. Kazimiero parapiją. Jis yra kunigų vienybės laikraščio "Lux Christi" redaktorius. Dr. P. Celiešius yra vienas iš žymiųjų, tremty išaugusių, mūsų filosofų rašytojų. Didelę reikšmę gyvenime jis skiria kultūrai, menui ir iš viso kūrybai. Tais klausimais jis dažnai pasisako spaudoje.

— Lapkr. 29 d., sekmadienį, įvyksta Los Angeles Dailiųjų Menų klubo susirinkimas. Su "inauguracine" programa dalyvauja **Pranas Lembertas,** naujas klubo narys. Su daina ir muzika programoje dalyvauja B. ir R. Dabšiai ir R. Apeikytė. Klubo pirmininku yra komp. Br. Budriūnas.

— **V. Sidzikauskas,** Lietuvių Laisvės komiteto pirm. New Yorke, lankydamasis Europoje, turėjo posėdį su Vliko tarybos nariais; dalyvavo — J. Glemža, dr. P. Karvelis ir J. Kairys, be to, PLB Vokietijos Krašto valdybos pirm. kun. dr. J. Aviža, Raudonojo Kryžiaus sk. nariai — J. Norkaitis, kun. dr. J. Petraitis, katalikų sielovados dir. kun. A. Bernatonis ir MLT pirm. E. Simonaitis. Klausimų eilėje buvo Vliko reikalai, Bendruomenės, Vasario 16 gimnazijos ir kt.

— **Prel. dr. J. Končius** po kelių mėnesių kelionės Europoje, grįžo į Floridą, savo mėgiamas Fort Lauderdale apylinkes, kur rengiasi rašyti veikalą apie Amerikos lietuvių labdaros veiklą, įskaitant ir Balfą.

— Lapkr. 15 Worcestery paminėta istoriko ir kultūrininko **Prano Pauliukonio** 60 metų sukaktis. Pagrindinis kalbėtojas — kun. V. Martinkus iš Providence. Rengė Lietuvių Bendruomenės speciali komisija, prisidėjo Putnamo seselių auklėtinės, Worcesterio ateitininkai ir atskiri asmenys, nes sukaktuvininkas savo plačia veikla yra labai daug padėkos ir pagarbos nusipelnęs.

— **Dr. Jonas Grinius** Vokietijoje nuo šių mokslo metų pradžios grįžo mokytojauti į Vasario 16 gimnaziją. 1958-60 m. jis yra buvęs tos gimnazijos direktorium.

— Lapkr. 14 d. Clevelande Vaidilos teatras, režisuojant **Petrui Maželiui,** pastatė **M. Venclausko** pasaką "Užburtoji dūdelė". M. Venclauskas dar Lietuvoje yra išleidęs eiliuotų liaudies pasakų rinkinį, kurį Šviet. Ministerija buvo pripažinus tinkamų visoms mokykloms.

—Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija kasmet skiria 1000 dolerių premiją kultūriniams reikalams. Šiais metais įvykusiame metiniame draugijos susirinkime įteikta premija **Broniui Kvikliui** už jo veikalą "Mūsų Lietuva", I tomą (bus dar du tomai). Įteikimo iškilmėse dalyvavo iš Chicagos atvykęs Br. Kviklys ir veikalo leidėjas J. Kapočius, kuriam anksčiau gydytojų draugijos tūkstantinė paskirta už Liet. Enciklopediją.

Br. Kviklys yra labai kruopštus spaudos ir šiaip istorinės medžiagos rinkėjas. Ta proga jis atsivežė Clevelandan savo surinktos vertingų daiktų parodėlę — Nepriklausomos Lietuvos garbės ženklų, medalių, liet. pinigų, rankraščių, autografų, pirmų liet. spaudos laidinių.

Tą pačią, lapkr. 7 d., draugija išrinko naują valdybą, į kurią įeina: H. Brazaitis, O. Degesys, A. Martus, Vl. Ramanauskas, J. Skrinska.

— **Kazys Karpius,** Cleveland, Ohio, rašytojas ir žurnalistas, pakviestas Čiurlionio ansamblio monografijos redaktorium.

— **Solistė Aldona Stempužienė** 18 lapkričio išskrido į Vokietiją įdainuoti plokštelių. Jos repertuare numatyta lietuvių liaudies ir mūsų kompozitorių (Banaičio ,V. Jakubėno, D. Lapinsko) dainos ir kompozicijos. Kai kurioms dainoms pritars Stuttgarto radijofono orkestras.

Solistė taip pat numato keletą koncertų Tuebingene, Muenchene, Paryžiuje ir kitur.

— Lakpr. 28 d., šeštadienį Clevelande **literatūros vakaro** dalyviai: Jurgis Jankus, Aloyzas Baronas, Kazys Bradūnas ir Julija Švabaitė. Vakaras rengiamas Ateitininkų sendraugių konferencijos proga.

DAILĖS PARODOS

— Gruodžio 5—13 dienomis Čiurlionio gelerijoj, Chicagoj, įvyksta **Ritos Žukaitės** dailės paroda. Rengia Šviesos-Santaros federacija.

— Lapkričio 5 d. Montrealio miesto savivaldybės namuose surengta dailės paroda, kuriai dailininką parinko pats meras. Išstatyta 40 **R. Bukausko darbų.**

— Lapkr. 7 — 14 Čiurlionio galerijoj, Chicagoj, surengta **Česlovo Janušo** iš New Yorko paroda. Dailininkas išstatė rekordinį paveikslų skaičių — 80, daugiausia realistinių vaizdų. Dailininko mėgiamos temos — jūra ir žiemos peisažai.

— Lapkr. 7-15 dienomis Bostone Tautinės Sąjungos patalpose Lietuvių Bendruomenės Bostono Apylinkė surengė **J. Pautieniaus darbų parodą.** Buvo išstatyta 33 paveikslai, daugiausia peisažai. Parduota 22 ir vietoje nupieštas dr. P. Kaladės portretas.

Iš Bostono paroda perkeliama į Providence, R. I.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

AMERIKOS TEISMO SPRENDIMAS LIETUVIŲ PALIKIMŲ REIKALU

— Pirmame puslapyje didelėmis raidėmis dienraštis "Draugas" skelbia: ISTORINIS TEISMO SPRENDIMAS LIETUVIŲ PALIKIMO REIKALU. Cook apskrities apylinkės teismo testamentų skyriuje paskelbtas sprendimas, liečiąs 1961 metais mirusio čikagiečio Juozapo Linkaus nuosavybę, kuris paliko $20,000 dviem seserim ir dviem broliam Vilniuje. Prokuroras Daniel Ward pareiškė, kad pinigai bus padėti Cook apskrities ižde ir ten bus laikomi paveldėtojams, kol federalinė valdžia nepakeis savo nusistatymo dėl jų įteikimo paveldėtojams, patikrinus, kad jie tikrai galės palikimais naudotis.

Šiuo tarpu Cook apskrityje yra 22 mirusių gyventojų $1,300,000 palikimų.

Štai kur visas Lietuvių Fondo milijoninis kapitalas!

Žmonės taupo ir dabar, krauna tūkstančius ir šimtus tūkstančių stovėdami ant slenksčio. Kas ras raktą prieiti prie lietuvių, kurie mirdami negali nusinešti savo sutaupytų tūkstančių, bet ir nežino kaip savo palikimą sutvarkyti?

— Toronte, Kanadoje, atnaujintas **Lituanistikos seminaras,** kuriam vadovauja A. Rimkūnas ir E. Krikščiūnienė. Seminarą lanko vyresniųjų gimnazijų klasių mokiniai ir studentai. Kiekvieną kartą naujas referentas skaito kuriuo nors klausimu paskaitą,, o seminaro dalyviai diskutuoja iškeltas mintis. Seminaro tikslas — įtraukti jaunimą į domėjimąsi lietuviškomis problemomis, duoti progą reikšti mintis lietuviškai žodžiu ir raštu.

— Miuncheno lietuviškoje vargo mokykloje pradėjo mokyti **Birutė Forsterytė,** šiemet pavasarį baigusi Vasario 16 gmnaziją. Miunchene ji studijuoja istoriją ir germanistiką.

— Šachmatininkas **P. Tautvaiša** Illinois šachmatų pirmenybėse, kuriose dalyvavo 148 žaidėjai, išsikovojo pirmenybių laimėjimą. Laimėjo 8:0 taškų. Tuo būdu jis laimėjo Illinois valstybės čempiono titulą jau **septintą kartą!** (gavo dovanų laikrodį ir 200 dol. pinigais). Anksčiau jis yra buvęs nugalėtoju — 5 kartus Chicagos, 3 kartus Trans-Mississippi, po kartą Bostono ir Indianos. "Tokios laimėjimų grandinės nėra pasiekęs nė vienas Illinois šachmatininkų", sako šachmatų specialistas K. Merkis.

— **Chicagos Scenos Darbuotojų** S-ga, sėkmingai pastačiusi (inscenizavusi) Donelaičio Metus gruodžio 12 d. vyksta į Clevelandą pakartoti.

— New Yorko **Lietuvių Fronto Bičiuliai** lapkr. 1 d. surengė diskusijas tema "Amerikos partijos užsienio politikoje". Pagrindiniai kalbėtojai: prel. J. Balkūnas, Al. Gureckas ir dr. B. Nemickas.

— Hannoveryje spalio 16-20 dienomis **Pabaltiečių kultūros dienose** aktyviai dalyvavo ir lietuviai. Dr. P. Reklaitis suruošė lietuvių grafikos parodą. Paskaitas laikė dr. A. Gerutis iš Šveicarijos, V. Banaitis iš Muencheno ir St. Lozoraitis iš Romos.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29. Calif.

HELEN'S

HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS-MOTUŠIS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California

New Telephone: NOrmandy 5-3351

NAUJOS KNYGOS

Jūsų artimieji, draugai ir pažįstami, gyvenantieji kituose kraštuose, labai nori turėt lietuviškų knygų, bet dėl aukštos dolerio vertės, negali įsigyti. Neužmirškite jų, užsakykite jiems dovanų lietuvišką knygą.

Naujausi "Lietuvių Dienų" leidiniai

Dr. J. Prunskio

Mokslas ir gyvenimas

Kaina $2.

Naujausias poezijos rinkinys

Nerimos Narutės

RELIKVIJOS

Kaina $2.

Dar galima gauti anksčiau išleistas

Bernardo Brazdžionio

poezijos rinkinys

VIDUDIENIO SODAI

Už šį rinkinį paskirta "Aidų" literatūros premija.

Dail. T. Valiaus pieštas viršelis. Kaina 4 dol.

Užsisakantieji tiesiai iš leidyklos, rinkinį gali gauti su autografu.

Tos ir kitos knygos gaunamos

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

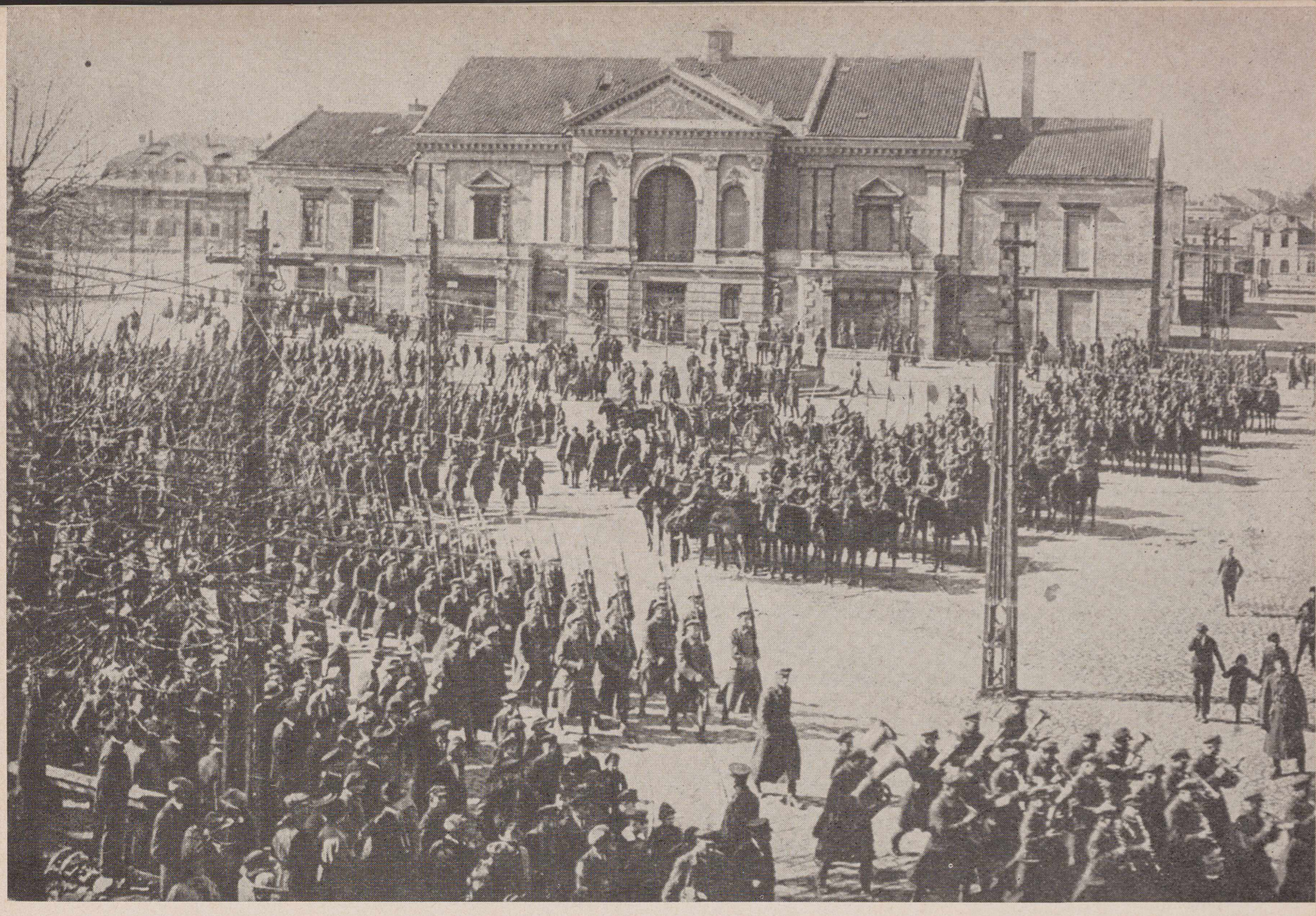

First parade of the Lithuanian Army in Klaipėda in 1923.

On November 23rd Lithuanians celebrate the foundation of Lithuanian Army.

Pirmasis Lietuvos kariuomenės paradas 1923 m. Klaipėdoje, miesto teatro aikštėje.

Apie Lietuvos kariuomenės kūrimąsi žiūr. savanorio-kūrėjo K. Uoginiaus rašinį 3 ir 6 psls.

Fallen Dictator and his Remains

In Soviet Russia the place of one dictator was taken over by two: Brezhnev and Kosygin. No one knows, what policy they will establish. But one thing remains clear: tyranny and the enslavement of nations behind the Iron Curtain will be continued.

Some are beginning to weep on the "grave" of Khrushchev — he was a friend of the West.

Some political comentators in the West credit Khrushchev with having radically reformed Stalin's oppressive rule and having set the Soviet Union on a swift course of "liberalization." Developments in Lithuania do not support this optimistic theory.Although after Stalin's death the worst excesses of Communist terror were curbed, in some areas Russian imperialism and chauvinism have become more intense. It was under Khrushchev's rule, for instance, that the new Party program of 1961 proclaimed that "boundaries between the constituent republics of the USSR are increasingly losing their former significance"; that "full-scale Communist construction marks a new stage in the development of national relations within the USSR, until a complete national unity is achieved";and that "the Russian language has, in effect, become the common medium of intercourse and cooperation between all the peoples of the USSR."

Following are a few additional comparisons of conditions in the Soviet empire:

UNDER STALIN	UNDER KHRUSHCHEV
The language of a "Soviet republic" was compulsary in the schools on its territory.	"Parents have the right to decide what language school their children shall attend." Russians in Lithuania now may disregard the Lithuanian language, while Lithuanians are pressured to choose the Russian.
Lithuanian was the official language in Lithuanian corts.	Russian has been made another official language in Lithuanian courts.
Political, economic and cultural institutions existed both at the all-Union and "republic" levels.	The jurisdiction of the all-Union organizations has been strenghtened. The "national" organizations are being gradually submerged within larger units, such as the Northwestern region of the USSR.
The death penalty was abolished for a few years after Second world War.	The death penalty has been broadened to include economic offences, illegal trade in foreign currencey offences by inmates of correctional labor camps, etc.
Mass deportations and biological extermination of the Lithuanian people.	More intensive and systematic cultural genocide.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
NOVEMBER / LAPKRITIS 1964

Illustration from "The Green Linden". V. Petravičius

THE LITHUANIAN FOLK SONGS COLLECTION

During the last few years several Lithuanian literature books have been translated into English. This time the Voyages Press Publishers presented its readers with a collection of Lithuanian folk songs. The book is called "The Green Linden". It is 137 pages long and was edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills.

The foreward was written by American poet Robert Payne.

In his warm praises he says, among other:

"They (Lithuanian folk songs) seem to have been sung from time immemorial, and they are still being sung. They owe their survival to their poetic power, and also to the very nature of the country which gave them birth, a country hemmed in by forests, swamps and seas, outside the main highways of European civilization. They represent a form of poetry as ancient as anything on this earth, for they are essentially spells, incantations, offerings of the gods. Though they are simple and immediately comprehensive, they do not belong to the world we know. There is about them something steady and direct like the eyes of animals. These poems to the gods show no fear, nor do they plead for mercy... They have a beauty and pure primitive splendor above anythng I know in Western literature except the early songs of the Greek islanders..."

A lengthy introduction — The Antiquity of the Daina — was written by Dr. Marija Gimbutas, Professor at the UCLA. Mrs. M. Gimbutas, with deep sensivity and a vivid style discusses the antiquity and motifs of Lithuanian folk songs. (See excerpts on this page. Ed.)

The anthology is illustrated by graphic works of prominent Lithuanian artist Viktoras Petravičius.

The songs were translated into English by nineteen translators. It seems that they were translated without much deviation from the original text, almost word by word.

Since Lithuanian folk songs have very many diminutives, which show the different character of the songs, it presents a problem to the translator into English. These translators also came upon this problem. Looking for the exact translation of **močiutė, tėvužėlis, brolužėlis ar seseružė,** it is not always sufficient to add the word little, in order to make the word mean in a manner of kindness, not only to have the meaning of small size.

Besides, several translators translated not from the original, but from a word by word translation. It could be that they could not even catch unto this folk air, the tranlation only gave a literary dress. It could be said that most of the translations came out not only precise, but also poetic.

Among the translators we find Americans, Englishmen, Chinese and people of other nationalities. But what we would like to stress is that there are several Lithuanians — A. Landsbergis, D. Jonaitis, H. Nagys and I. Gražytė. It is unfortunate that we did not see anything by Danguolė and Ralph Sealey, who lately showed themselves as one of the best translators of our literature into English.

The whole authology is divided into ten sections, pertaining to subjects on mythology, nature, love, songs of drinking and festivities, weddings, family, orphans, work, war, and laments.

At the end a literary index is included which will help the reader to study the subject further.

This collection is a great gift, especially for folklorists, who do not speak Lithuanian. It will acquaint with the beauty of Lithuanian songs, which was even recognized by the famous Goethe. This book will also show the great creative power of the Lithuanian people, and it will also advertise the Lithuanian name throughout the free cultural world.

A special thanks goes to Clark Mills and his publishing firm, Voyages Press, which has servedl Lithuanian literature not for the first time (T. B.).

Translators:

A. Landsbergis — Lithuanian novelist and playwriter. Has published a collection of short stories "The Long Night", a novel "The Journey", a drama, "Five Posts at the Marketplace" which was produced in Cleveland on the Lith. stage, and in New York and Chicago, on American stage.

Clark Mills — American poet, translator, critic, publisher. Poetry collections: The Migrants, A Suite for France, The Circus, and others. Together with A. Landsbergis edited and published the Lithuanian anthology of poetry "The Green Oak" and the anthology of folk songs "The Green Linden".

Robert Payne — English-American novelist, poet, historian. This year appeared his biography, "Lenin" and a novel "The Lord Jesus". He edited anthology of Chinese "The White Pony".

Marjorie Burns — American poetess, editor of the weekly "Practical English."

Chi Chou — poetess, singer, born in China, now lives in New York. Prepared the Chinese anthology of poetry in English.

Demie Jonaitis — poetess, critic, translator, daughter of Lithuanian immigrants. Her poems and articles appeared in American magazines. She translated a large number of Lithuanian poetry.

Adrien Paterson — English poet, speaker, has lectured at the Vytautas the Great University in Kaunas. Died a tragic death in Egypt. Pribačis in Kaunas, 1939, published his collection, Old Lithuanian Songs.

The Lithuanian Daina

Excerpts from introduction
By **Marija Gimbutas**

The **daina** is manifold and manylayered. Some layers are old, some are recent, and contain ancient elements fused with others from later historic periods... The elements -most strongly fixed in Lithuanian songs are their mythological images, and others related to an archaic, patriarchal family life and agricultural work.

...The **dainos** are predominantly lyrical; epic elements are few, being found in only limited number of ballads...

Baltic mythology, as it can be reconstructed from folklore, and medieval historical sources, is Indo-European par excellence. The god's images reflect the old Indo Eurropean social structure with its three basic classes: the rulling, the warrior, and the agricultural. Since, however, the mythlogical elements were transmitted by peasants alone, only the divine figures connected with the farmer's mentality lived on in the folklore: those which influence plant, animal, and human life, which fructify the life-giving earth, which fend off by purification the perpetually threatened evil powers. For this reason the sun, the moon, and **Perkūnas,** are most often encountered in folk belief, song, and incantation...

The numerous epithets used in **dainos** — golden apples, pearl leaves, silver streams — seem to draw us into fairy worlds. Actually, they lead into the early mythological image — the concept that there is divinity where Earth and Heaven meet. This mythological motif in the Lithuanian **daina,** however, modified and freely applied, is usually of intense beauty, is an the version of the **daina** which begins, "Hey, nowhere, nowhere..." (See next page. Ed.)

Many birds appear in the **dainos.** The cuckoo, the dove, and the woodpecker belong to the divine sphere of **Perkūnas** (Thunder. Ed.) White bird, such as the swan with

Editors: Aigirdas Landsbergis, Clark Mills.

its mysterious long neck, are associated with the sun-god. One bird, the falcon **Sakalas**, with invulnerable golden plumes, is especially common in the **dainos**. "Here comes the falcon over a green forest." Another song will speak of a green linden as the falcon's home, a stream under the linden as his wine, and dew on the leaves of the linden as his gold...

*

The green rue, the green branch, the green spruce, linden, or oak are the basic "personages" of the Lithuanian **daina**. They are synonimous with hope and hapiness. "The linden green, green their leaves..." How joyous a statement! Green is the color of the flourishing, verdant earth, a symbol of the farmer's well being. "Sing, maiden, sing, is your rue..."

*

The antiquity and charming simplicity of the **daina** are not new discoveries. To Lessing, who in 1759 read German translations of three folksongs (translated by Pastor Ruhig in 1745), **dainos** were "precious rarities" which gave him "endless delight". These unpolished, unforced folk creations were to capture the interest and enthusiasm of Lessing and, later, Herder—two poets who began the reaction against pseudo-classicism and a return to simplicity and sincerity. Goethe was also deeply moved by the **daina**. Schuman, Chopin, and Schubert each set to music a poetically translated **daina**. To the Russian poet Balmont, Lithuanian poetry was a "forest fairy". Ludwig Rhesa (1776-1814), the founder of research in the **daina**, said rightly in his introduction to85 songs with a German translation, published in 1825: "Folk poetry reveals to us a rich treasure, by means of which we may study the human spirit, be it on the shores of Greece or the banks of the Nemunas. A little folksong can show us the customs of a nation more vividly and more sicerily than description of these customs in many volumes." He was the first to speak of the profound antiquity of the **daina** an to publish a number of mythological songs...

*

Attempts to translate the **daina** must be appreciated, as they involve difficulties that stem from an infinite number of linguistic peculiarities. In spite of such problems, the **daina** has been translated into German, French, Czech, Polish, Russian, Estonian, Finnish, and finally into English.

FROM "THE GREEN LINDEN"

Selected Lithuanian Folk Songs

Edited by *Algirdas Landsbergis* and *Clark Mills*

THE MOON WEDDED THE SUN

The moon wedded the sun
in the first springtime.

The sun rose in the dawn,
the moon abandoned her,

wandered alone, afar,
and loved the morning star.

Angered, Perkūnas thundered
and cleft him with a sword:

—How could you dare to love
the daystar, drift away
in the night alone, and stray?

(Clark Mills)

I LOST MY LITTLE LAMB

I lost my little lamb
Late in the evening.
O, who will help me find
My little lamb?

I went to the morning star
And the star answered me:
—I must build a fire
For the morning sun.

I went to evening star
And the star answered me:
—I must prepare a bed
For the evening sun.

Then I went to the moon
And the moon answered me:
—I have been cut by a sword,
And my face is melancholy.

Then I went to the sun
And the sun answered me:
—Nine days I'll search you,
And I'll not rest on the tenth.

(Robert Payne)

HEY, NOWHERE, NOWHERE

Hey, nowhere, nowhere
are there such gardens
as this my father's!
Pear leaves
and golden flowers
—diamond apples!
Oh, and flying, flying
a speckled cuckoo came
into Father's garden!
And she perched there,
all glitter in the air,
and as she flew away
she tinkled, tinkled.

(Clark Mills)

O LITTLE SUN, GOD'S DAUGHTER

O little sun, God's daughter,
Where have you been dwelling?
Where have you been straying?
Why have you left us alone?

—I have kept shepherds warm,
I have shielded the orphans
Beyond the seas and mauntains.

—O little sun, God's daughter,
Who kindled the fires in the evening?
Who kindled the fires in the evening?
Who made your bed for you?

—O morning and evening star!
The morning star my fire,
The evening star my bed.
Many kinsmen have blessed me,
And many are my treasures!

(Robert Payne)

BLOSSOM, PLEASE BLOSSOM

—Blossom, please blossom,
O white apple tree.
Blossom, please blossom,
O dry, leafless one.

—Oh, how can I blossom?
How can a white apple tree
Bear any blossoms
From dry, leafless limbs?

Who will breathe onto me
The green leaves?
Who will heap up on me
The white blossoms?

—The wind—he will breathe onto
The green leaves. /you
The sun—she will heap up on
The white blossoms. /you

(Marjorie Burns)

TALL SKY, BRIGHT STARS

Tall sky, bright stars,
Stars big and tiny,
Light the way for me,
Riding to find the girl.

—Why come riding, lad,
You unexpected one?
Why sit close beside me,
You I could not love?

Bay steed not yours,
Yet you ride to me.
Ring of gold not yours
You would press on me.

Oh yes, on your brother's
Steed you rode to me.
The gold ring, your sister's,
You would offer me.

(Chi Chou)

WHAT WERE YOU DREAMING

What were you dreaming,
O beautiful maid,
To take for your lover
That peniless blade?

A rich man approached me,
Stood close by my side,
His cheeks were like thistle,
Thorny and pied.

My poor love stood distant:
He harrowed below,
His cheeks all aglowing,
Aglowing, aglow.

The lands of the rich man
Are wide but untilled;
Scant are my poor love's,
Yet harrowed and filled.

The rich man has oxen
He hires with pelf;
One ox has my poor love,
He reared it himself.

(Demie Jonaitis)

TELL ME, MAIDEN

—Tell me, maiden,
Tell me, young one,
What grows verdant in the win-
And also in the summer? /ter

—Not a maiden would I be
If I did not know
What grows verdant in the win-
And also in the summer. /ter

In the forest a spruce,
In the flower-garden a rue,
That grows verdant in the win-
And also in the summer. /ter

Tell me, maiden,
Tell me, young one,
What is lighter
Than a goose feather?

—Not a maiden would I be
If I did not know
What is lighter
Than a goose feather.

My own lad's hands
On my shoulders,
These are lighter
Than a goose feather.

(A. Landsbergis)

OH, I WAS BIDDEN

Oh, I was bidden, bidden
by my stepmother go
for winter green stuff
and summer snow.

And weeping sadly,
as I walked in vain,
I chanced on a youth,
a shepherd swain.

—And whither wilt thou,
my little maiden,
and wherefore weepest,
my little maiden?

—Oh, I'm bidden, bidden
by my stepmother go
for winter green stuff

and summer snow.
—Go, little maiden,
go, young one, go
where the wood borders
on the sea's flow.

There thou wilt come on
a green yew. Take home
boughs of that yew tree
and a handful of sea foam.

For thy stepmother
thou'lt have fetched so
winter green stuff
and summer snow.

(Adrien Paterson)

1. An early Lithuanian Air Mail stamp showing aircraft in formation over Lithuania. — Vienas ankstyvųjų Lietuvos oro pašto ženklų, rodąs lėktuvų eskadrilę Lietuvos padangėje.

2. A Polish stamp showing Poland's coat-of-arms, the White Eagle. — Lenkijos pašto ženklas; jame matomas lenkų valst. ženklas Baltasis Erelis.

Pianist and composer Ignacy Jan Paderewski (1860-1941), first Polish Prime Minister and Minister for Foreign Affairs in 1919. During his term of office, Poland started hostilities against Lithuania. — Lenkų pianistas ir kompozitorius pirmasis Lenkijos ministeris pirmininkas bei užsienių reikalų min. 1919. Ignacas Paderewskis. Jo laiku Lenkija pradėjo karą prieš Lietuvą.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. Bernotas, Waterbury, Conn.

Part LXXI

Meanwhile the Poles, having driven out the Bolsheviks from their country, once again invaded Lithuanian soil from the south and engaged the Lithuanian army stationed in the vicinity of Augustavas and Gardinas. The Lithuanian government, refusing to accept the newly created Curzon-Line, which detached the southern parts of the country, proposed to the Poles to stop at the line formed by Grabov-Augustavas - Štabinas. But Poland turned down this proposal and demanded that the Lithuanian army withdraw to another line established in 1919 by Foch or even to the Curzon-Line, giving Poland large Lithuanian territories.

With this, larger scale skirmishes began between Polish and Lithuanian troops. Lithuania, wanting to avoid a major war, was willing to negotiate with the Poles. Accordingly, negotiations began at Kalvarija in September; however, they were fruitless and the Polish army continued its assaults. To complicate matters, Poland denounced Lithuania to the newly created League of the Nations, charging that Lithuania had broken its neutrality in the Russo-Polish war by occupying the Vilnius territory.

The League of the Nations on September 20, 1920 decided that both belligerents must stop military operations at once and withdraw to the Curzon-Line. To insure compliance, the League of the Nations created a special Control-Commission, which was sent to Poland.

However, the Polish army, having begun a large-scale counteroffensive against Lithuania, disregarded the directives of the Control- Commission and pushed on beyond the Curzon-Line. The Polish right wing advanced toward Gardinas and Varėna. Other strong Polish military forces — two brigades of cavalry and two divisions of infantry — started an attack on the left wing in the vicinity of Seinai, breaking through the Lithuanian front lines and engaging the Lithuanian army units concentrated there. Heavy fighting raged in the forest of Augustavas and at Gibai, near Seinai. When the Polish army's left wing crossed the Nemunas at Druskininkai, the Lithuanian army units in this region found themselves in a critical situation; they were encircled. Certain units managed to escape while others, especially those fighting in the forest of Augustavas, were scattered and captured. The Lithuanian army suffered heavy losses.

On October 1-2 the Lithuanian army suffered defeat at Lazdijai, and on October 3-4 the Poles took posession of the railroad station of Varėna, capturing a Lithuanian armored train and cutting off the railway to Vilnius for the Lithuanian army units stationed in the Suvalkija region.

When the Lithuanian government protested against the newly launched Polish assault, Poland explained that these military movements were unavoidable in pursuing the Bolshevik army. Moreover, Poland accused Lithuania of collaborating with the Bolsheviks. The Poles claimed they were seeking a peaceful solution to the problem. Meanwhile, continuing their attack on Lithuania, Poland proposed new truce negotiations, which started on September 29, 1920 in Suvalkai.

(To be continued)

A. Baranauskas

THE FOREST OF ANYKŠČIAI

Anykščių šilelio vertimas angliškai
Vertė Nadas Rastenis
(Su liet. originalu)

Redagavo ir paginos žodį parašė J. Tininis. Iliustruota medžio raižiniais. Didelio formato. Puiki dovana jaunimui ir amerikiečiams. 42 p.

Kaina $2.00

Išleido "Lietuvių Dienos"

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, švie žiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach. Westwood, Beverly Hills & Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California
EXbruck 4-9144 EX 4-2986
Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois

JUOZAS GRYBAUSKAS
sekretorius
Tel.: 656-6330 ir 242-4395

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,
VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE
6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS
3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

Edward Bros. Colonial Mortuary
1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas
ADOLPH CASPER
Namų Telefonas
284 - 6489

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● **Mrs. B. Armonas'** memories, written by **A. Nasvytis, Leave Your** Tears in Moscow has been translated into five languages. The Spanish and Portuguese translations have sold 400.000 copies.

One American publishing firm firm has obtained the rigt to translate this book into fifteen Asiatic languages, with the purpose in mind to inform the nations about communism with true examples.

Ohio Congressman Dodd has prorosed in Congress to equip each American Infromation Agency library abroad. And the American Family Reading Club has selected Leave Yor Tears in Moscow as the best publication of 1962 and has sold 500,000 copies.

● **Dr. Kęstutis A. Keblys** participated in the "Gordon Research Conference" at Colly Jr. College, New London, N. H. The topic for discussion at the conference was "Hydrocarbon Chemistry". Dr. Keblys represented his firm in Detroit, Mich. 130 delegates participated.

● Twenty year old artist student **Vytas Kapočiūnas** has won first prize for his oil painting "Boys Fishing". The contest for students and young artists (up to 25 years) was organized by Goya Australia, Ltd., in Melbourne. 450 paintings were sent from throughout Australia. The judges were headed by the Director of The Melbourne Art Gallery, Eric Westbrook.

● The publisher of the Lithuanian Encyclopedia, **J. Kapočius,** in Boston, Mass., is organizing to publish a lituanistic encyclopedia in English. The material is to be published in six volumes. The first volume will be printed around the first half of the year in 1966. The encyclopedia will include Lithuanian history, economy, literature, music, art, politics and everything else pertaining to Lithuanian subject matter. This publication will be distributed mainly among U. S. and European University libraries, and the larger public and private libraries.

● **Mrs. Birutė Šlepetytė-Venskuvienė,** active in many Lithuanian and international organizations in Paris, France, spent two months in New York visiting her parents. Mrs. Venskuvienė represents Lithuanian and other captive nations' catholic women at the World's Catholic Women's Organization.

On Oct. 11 she presided over the meeting, commemorating the existin Silent Church. Mrs. Venskuvienė heads the committee at the Catholic Women's Organization which executed the tradition of commemorating the Silent Church and also dedicating one day annually for prayer for the captive nations. On Oct. 23 Mrs. Venskuvienė was present at a dinner, given by the National Council of Catholic Women Central Committee. The dinner was also attended by Mrs. C. Schaefer, the representative of the Cath. Women's World Organization and U. S. Catholic Women at the United Nations.

● Opera conductor **A. Kučiūnas** during this season has been guest conductor at various opera productions. He conducted Gianninis opera "Beauty and the Beast", which was presented by the Roosevelt University and shown on television twice. The other operas were Wolf-Ferrari "The Secret of Sussana", Stravinski's "Mavra" and Puccini's "Angelica". The last two were presented by the Rockford Mendelsohn Club in Rockford, Ill. Including the Lithuanian production of Puccini's "Tosca", Mr. Kučiūnas has conducted five operas this past season.

● **Enrikas Rymavičius** is the director-producer of municipal theater group which presented the "Via Crucis" plays on television. Rymavičius-Ryma is the son of the musician Vaclovas Rymavičius. He has been active in theater since his youth, and for the past several years has headed this theater group. He has produced several plays in various theaters of Buenos Aires and has toured South America and Europe.

● **Composer Jeronimas Kačinskas** will conduct the Melrose Symphony Orchestra in the first performance of the Lithuanian composer's M. K. Čiurlionis' symphonic poem "In the Forest". Lthuanian soloist, K. Jakutis, is being asked to sing at the concert. He would perform several Lithuanian songs and one operatic aria. For the conclusion of the program Symphony No. 2 by J. Sibelius is being planned.

● The Baltic Evangelical youth convention was held at Bad Godesberg on Oct. 29th — Nov. 2nd. The main topic for discussion was: "The Pharisees and Custom Collectors." Lectures were given by M. Kilienė, Rev. Preuss from Bonn, Prof. Hans Rohrbach. Rev. J. Urdze lead the religious hour and mornng and night prayer. One evening a film of the Holy Land was shown.

● During the concert, given at the "Catholic Day" in Stuttgart, W. Germany, the string orchestra of the air played compositions by Lithuanian composer M. K. Čiurlionis. The orchestra was under the direction of Dr. Dahnien. To Lithuanians he declared:

"Excuse me for talking you into playing these compositions. I am one of a very few German musicians, who are acquainted with Lithuanian music, and who know what a great person Čiurlionis was. And I am irritated at the rumor, which says that Lithuanians have folk-music, but no composers. Now the world has heard Vainiūnas, Lapinskas, Dambrauskas, Naujalis; and I am adding Čiurlionis, whose miniatures I have dressed with several instruments. I am pleased to hear the pleasant astonishment of German musicians and the acceptance of the Lithuanian audience."

● **Dr. Valerija B. Raulinaitis** is the first woman to become chief of staff at one of VA's coast-to-coast chain of 169 hospitals; she has been appointed chief of staff at Downey VA Hospital, near Chicago, Ill.

Dr. Raulinaitis has been on the Downey staff since 1954 and for some years was in charge of the Women's Neuro-psychiatric Service. For the past two years, she has been Unit Chief of a radical new treatment program being tested by VA.

Now 47, Dr. Raulinaitis was born in Lithuania and received her M. D. degree from the University Vytautas the Great in Kaunas. With her husband, Victor, she, escaped their native country just before it was overrun by the Russians in 1944.

She came to America in 1950 and was later naturalized at Des Moines. In her adopted country she found a ready demand for her professional talents. She worked at Harper Hospital in Detroit; the Iowa Lutheran Hospital in Des Moines; and the State Hospital at Woodward, Iowa, where she resigned as clinical director to enter residency training at Downey in 1954.

She completed that training in 1957, joined the Downey staff as a a full-time psychiatrist, and in 1960 was certified as a Diplomate of the American Board of Psychiatry and Neurology.

Her husband is a civilian emploee at the Great Lakes Naval Training Center, near Downey, and their daughter, Rūta, is a student at the University of Illinois (See photo on page 19 — Newlyweds Rūta Raulinaitis and R. Mulokas).

● The 11th annual **Lithuanian Study Week** was held on the 8th-16th of August on the premises of the Lithuanian Secondary Boarding School in Huttenfeld, Germany. The participants, Lithuanian intellectuals from all over Europe, had as their general theme, "Christianity and Contemporary Life."

10th Anniversary Commemorative Medal for Congr. Edna F. Kelly. Sukaktuvinis medalis kongr. E. F. Kelly už veiklą pavergtų tautų naudai. Iš dešinės pirmas — J. Audėnas, Lietuvių Laisvės Komiteto narys.

● Congr. **Edna F. Kelly** (Photo above) was awarded by the 10th Anniversary Commemorative Medal of Captive European Nations at the ACEN New York Headquarters. ACEN chairman Aleksander Kutt, representing the silenced peoples of East Central Europe, told the Congressman that the Award was "in appreciation of her roll as chair man of the Subcommittee of Europe and her constant support of the cause of the Captive Nations in general."

● The I. T. V. programme "All our Yesterdays" (in London) last month showed an almost-forgotten event at the beginning of the last War. Towards the end of the Polish-German-Russian campaign the Soviet Union initiated action against the Baltic States. Under military threat it imposed upon them "Pacts of Mutual Assistance", which gave the Soviet Union the rights to establish land, navy and air bases on the territories of Estonia, Latvia and Lithuania. The Pacts, concluded in October 1939, contained the promise by the Soviet Union not to intervene in the internal affairs of these countries.

Eight months later, on 15th June 1940, Red Army formations occupied Lithuania and the other two Baltic countries, and they were subsequently incorporated into the Soviet Union. (BLC).

● On Sept. 20th the 20th art show of Lithuanian artis **Jonas Rimša** was opened in Buenos Aires, Argentine. 25 works were displayed. J. Rimša held his first art show 32 years ago, when he was an art student at the Buenos Aires Art Academy. These institutions have purchased works by J. Rimša: The Bank of Bolivia, The Historical National Museum, The Wilderstein Gallery in Argentina, The Čiurlionis Gallery in Chicago, private art collectors in So. America, many Lithuanians in several continents.

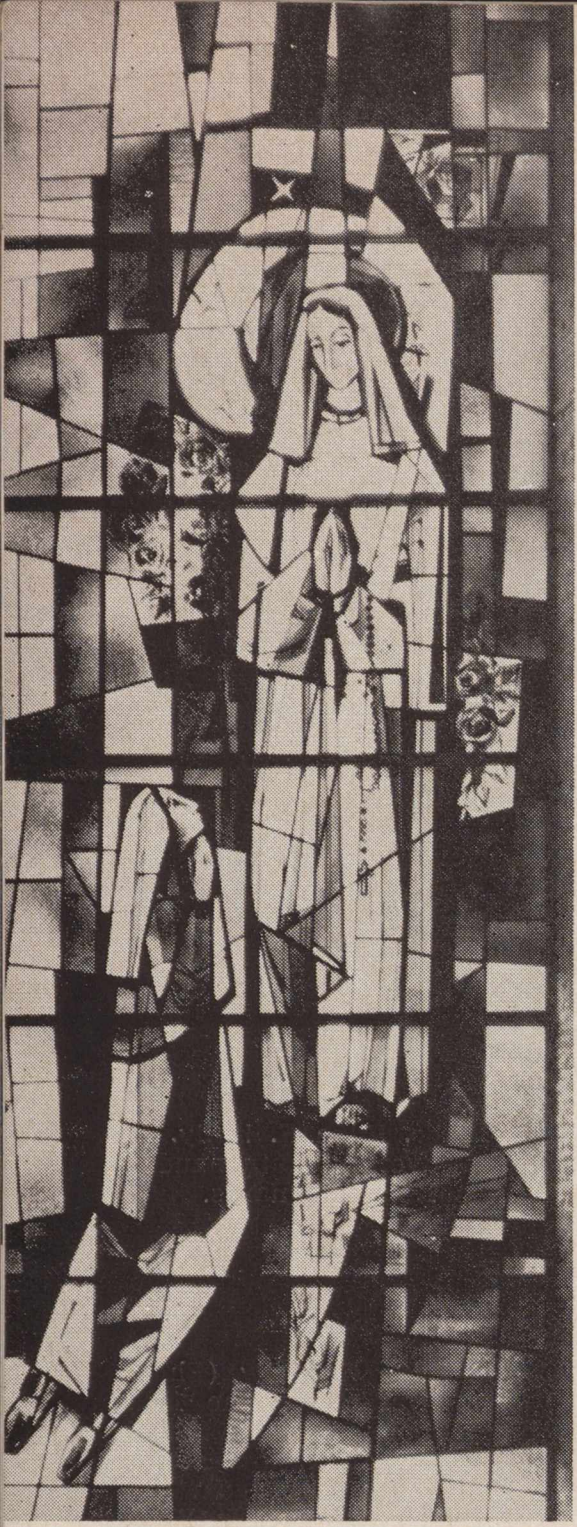

Liurdo Marija, V. K. Jonyno vitražas Angelų Karalienės bažnyčioj, Brooklyn, N. Y.

Aušros Vartų Marija, V. K. Jonyno vitražas Angelų Karalienės bažnyčioj, Brooklyn, N. Y.

New stained glass windows for the Queen of Angels church in Brooklyn by artist V. K. Jonynas.

Marijos vitražai

ANGELŲ KARALIENĖS BAŽNYČIOJE BROOKLYNE

Angelų Karalienės bažnyčia Brooklyne. Dešinėje klebonija.
The Queen of Angels church in Brooklyn, N. Y.

MARIJOS ANGELŲ KARALIENĖS BAŽNYČIA BROOKLYNE

jubiliejaus proga pasipuošė V. K. Jonyno darytais vitražais

Pažaislio Marija. Detalė.
V. K. Jonynas

Marijos Angelų Karalienės parapija Brooklyne, N. Y., švenčia 75 metų jubiliejų. Tai, sakytume, lyg lietuvių parapijų Amerikoje motina. Jubiliejaus proga bažnyčia pagrindinai atnaujinta. Įdėta dešimt naujų didžiulių V. K. Jonyno sukurtų vitražų. Bažnyčia pasidarė kaip spindintis brangakmenis dabar jau gerokai pavargusiame Williamsburge, kuris kadaise buvo didžiulis lietuvių centras. Dar ir dabar čia tebėra dvi lietuvių parapijos, bet lietuvių jau praretėję, daugeliui išsikėlus į patogesnes vietas — į priemiesčius.

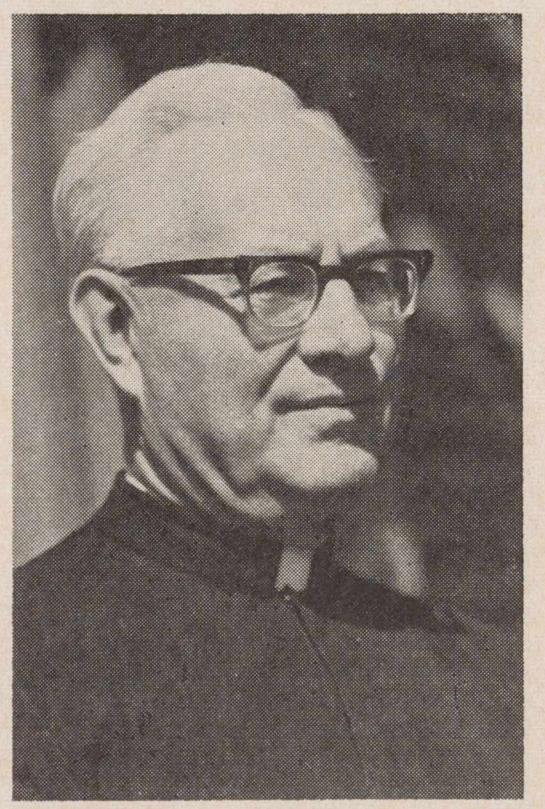

Angelų Karalienės lietuvių parapijos Brooklyne, N. Y. klebonas kun. Juozas Aleksiejūnas.
Rev. J. Aleksiejūnas, pastor of the Queen of Angels Lith. Church at Brooklyn, N. Y.

1911 metais Angelų Karalienės parapija turėjo 5000 parapijiečių lietuvių (Parapijai gali priklausyti tik lietuviai). Knygose užregistruota virš 8.300 krikštų, 3.300 vedybų, apie 2000 mirimų.

Parapiją yra adminstravę kunigai V. Kriaučiūnas, G. Mundelein (vėliau Chicagos kardinolas), A. Milukas, dr. V. Varnagiris, S. Remeika. Nuo 1935 meų čia klebonauja kun. Juozas Aleksiūnas. Dabartinis vikaras kun. Vytautas Pikturna, prieš 20 metų karo pabaigos sulaukęs nacių koncentracijos stovykloje Dachau, šiemet šventė 25 metų kunigystės sukaktį.

Birželio 28 d. Brooklyno vyskupas Bryan J. McEntegart pašventino atnaujintą bažnyčią ir tarė jautrų žodį lietuviams, su ašaromis minėdamas lietuvių kunigų ir tikinčiųjų persekiojimą Lietuvoje.

Kun. Vytautas Pikturna, Angelų Karalienės par. vikaras. Kun. Pikturna karo metu nacių buvo areštuotas ir dvejus metus iškentėjo Dachau belaisvių stovykloje.
Rev. Vytautas Pikturna.

* * *

Kiekvienam, atvažiavusiam į New Yorką negalima neaplankyti šios bažnyčios. Miela čia dabar lietuviui užeiti, kuris natūraliai gerbia Mariją. Dešimt madonų: Aušros Vartų, Šiluvos, Pažaislio, Liurdo, Fatimos ir kt. vitražai žėri spalvų galybe ir grožiu. Tai dailininko Vytauto K. Jonyno kūrybos darbai. Jų negalima nupasakoti žodžiais, jų neavaizduoja vienspalvė (juoda) foto nuotrauka. Reikia pamatyti originalus šioje iš paviršiaus neimpozantiškoje bažnyčioje.

Menas, kuris atkeliavo iš tolimosios Lietuvos, žavės daugybę praeivių ir daugelis jų gal nesupras, kad juos žavi lietuviškoji skaidri religinga siela. (P. Ą.).

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR
Transliuojomo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

LAIKINAI NUTRAUKTA.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
STATION WWIN — 1400 K. C.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus,** 4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md., Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—945 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Pranešėjai: **Patricia Brandza** ir **Algis Zaparackas**
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224
"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė

WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55 Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis. (Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius.**
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv. ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1016 Schleifer Rr., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)

Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM pirmadienio vakarais 9:30. 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas.**

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 3:40 iki 4:30 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., 23, Pa.
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5). Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,** 974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON, D. C.

Voice of America — Amerikos Balsas
Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekviena šestadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis.
Brooklyn, N. Y. — DARBININKAS; J. Pašukonis.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Markus,
Chicago, Ill. — K. Babickas; Balys Brazdžionis; DRAUGAS; J. Karveis; MARGINIAI; H. Naujoks; B. Pakštas; I. Sakalas, A. Semėnas; B. Štangenbergas; P. Švelnys; TERRA.
Cicero, Ill. — J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas

ITALIJOJE:
Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:
Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:
Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:
Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:
London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:
Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — S. Bakšys; J. Pleinys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Library.
Winnipeg, Man. — Br Bujokienė.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

AUSTRALIJOJE:
Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kida — N. Butkūnas.
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS
IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

LIETUVIŲ LITUANISTIKOS PAMOKA FOTO K. DAUGĖLA

DIENOS